

VÁL KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

**TELEPÜLÉSTERV, HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT ÉS
SZABÁLYOZÁSI TERV MÓDOSÍTÁSA**

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

Készítette:

Bruckner Attila

okl. táj- és kertészmérnök

Tájvédelmi- és élővilág-védelmi szakértő

tervezői jogosultság: TK-19-0244,

szakértői szám: SZTV-043/2009 és SZTjV-043/2009

valamint

Juglans Nigra Mérnöki Iroda Kft.

Enyedi-Egyed Szilvia

Okl. építőmérnök, térinformatikai szakmérnök

Szakértői szám: SZÉM-03/07-0671

Szakértői szám: SZKV/07-0671

Diószegi András

Okl. építőmérnök

Környezetirányítási szakértő

Környezetvédelmi szakértő: SZKV-13515/2015

Munkaszám: EKV-20/2023.

2024. február

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
1. ÁLTALÁNOS ADATOK	3
1.1. A KÖRNYEZETÉRTÉKELÉST KÉRŐ ADATAI	3
1.2. A KÖRNYEZETÉRTÉKELÉS ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK ADATAI	3
2. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE	3
2.1. ELŐZMÉNYEK	3
2.2. A TERVEZÉSI FOLYAMAT MÁS RÉSZEIHEZ VALÓ KAPCSOLÓDÁSA	4
2.3. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TETT JAVASLATOK HATÁSA A TERV ALAKULÁSÁRA	4
2.4. A KÖRNYEZET VÉDELMEÉRT FELELŐS SZERVEK ÉS A NYILVÁNOSSÁG BEVONÁSA, AZ ÁLTALUK ADOTT VÉLEMÉNYEKNEK, SZEMPONTOKNAK A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TÖRTÉNŐ FIGYELEMBEVÉTELE, AZ INDOKOK ÖSSZEFOGLALÁSA.....	4
2.5. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSÉHEZ FELHASZNÁLT ADATOK FORRÁSA, AZ ALKALMAZOTT MÓDSZER KORLÁTAI	5
3. A TERV KIDOLGOZÁSÁKOR VIZSGÁLT VÁLTOZATOK RÖVID ISMERTETÉSE	5
3.1. A RENDEZÉSI TERV-MÓDOSÍTÁS CÉLJAINAK ÖSSZEFOGLALÁSA	5
3.2.1. Országos programokkal való kapcsolatok.....	8
3.2.2. Regionális programokkal való kapcsolatok.....	11
4. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA	12
4.1. A TERVEZÉSI TERÜLET LEHATÁROLÁSA	12
4.2. A JELENLEGI KÖRNYEZETI ÁLLAPOT ISMERTETÉSE.....	12
4.2.1. Levegőminőség	12
4.2.2. Talaj és földtani közeg állapota.....	16
4.2.3. Vizek állapota	20
4.2.4. Hulladékgazdálkodás helyzete.....	25
4.2.5. Zajterelés helyzete	25
4.2.6. Élővilág állapota	26
4.2.7. Épített környezet	29
4.2.7. Tájvédelmi állapot.....	36
4.3. A TERVEZÉSI TERÜLETEN FENNÁLLÓ KÖRNYEZETI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK LEÍRÁSA ÉS MINDEZEK VÁRHATÓ ALAKULÁSA, HA A TERV NEM VALÓSULNA MEG	39
4.4. A TERV MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETLENÜL VAGY KÖZVETVE KÖRNYEZETI HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK	39
4.4.1. Természeti erőforrások közvetlen igénybevétele, vagy környezetterhelés	40
4.4.2. A módosítás következtében fellépő társadalmi, gazdasági folyamatok, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak	47
4.5. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA ESETÉN VÁRHATÓ, A KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK, KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK ELŐREJELZÉSE	47
5. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRHATÓAN FELLÉPŐ KÖRNYEZETRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE, MONITORINGOZÁSÁRA VONATKOZÓ JAVASLATOK	47
5.1. A VÁRHATÓ HATÁSOK CSÖKKENTÉSE ÉRDEKÉBEN JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK	47
5.2. MONITORING JAVASLATOK	50
6. KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ	50

BEVEZETÉS

Vál Község Önkormányzata (2473 Vál, Vajda János utca 2.) a településszerkezeti terv módosítását is érintő helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosítását határozta el. A terv módosításának generál tervezését a Fehér Vártervező Kft. (8000 Székesfehérvár, Rába u. 22.) végzi. A környezetértékelés elvégzésével a Fehér Vártervező Kft. adott megbízást. A tervek módosításához kapcsolódó környezetértékelést a tervező az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. számú mellékletében megadott tematika, illetve a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 2. számú mellékletének előírásai alapján készítette el.

1. ÁLTALÁNOS ADATOK

1.1. A KÖRNYEZETÉRTÉKELÉST KÉRŐ ADATAI

A környezetértékelést kérő szervezet adatai:

Név: Vál Község Önkormányzata
Székhely: 2473 Vál, Vajda János utca 2.
Képviseli: Bechtold Tamás polgármester
Település KSH azonosítója: 05829

1.2. A KÖRNYEZETÉRTÉKELÉS ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK ADATAI

Vezető tervező:

Neve: Bruckner Attila
Címe: 8300 Tapolca, Bacsó Béla u. 2.
Tervezői engedély száma: TK 19-0244
Szakértői engedély száma: SZTjV-043/2009; SZTV-043/2009.

Közreműködő szakértők:

Neve: Diószeginé Enyedi Egyed Szilvia
Címe: 8000 Székesfehérvár, Taliga dűlő 4.
Szakértői engedély száma: SZKV/07-0671

Neve: Diószegi András
Címe: 8000 Székesfehérvár, Taliga dűlő 4.
Szakértői engedély száma: SZKV-01-13515/2015

2. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE

2.1. ELŐZMÉNYEK

Vál Község Önkormányzata 2006-ban a 1/2006. (II. 9.) önkormányzati rendelettel hirdette ki a Helyi Építési Szabályzatot. A településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet szabályozza a településtervek készítésének és jóváhagyásának folyamatát. A módosítások célja a települések területfelhasználásának és infrastruktúrahálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme. A károsító hatások elkerülése és a terhelés minimalizálása érdekében szükséges a környezetvédelmi vizsgálatok eredményeinek beépítése a tervbe, illetve az előírások betartása a településüzemeltetés során.

A benyújtandó terv az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet hatálya alá tartozik. Ennek megfelelően a dokumentációt a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. számú mellékletében megadott tematika alapján és a rendelet 2. számú melléklete szerinti értékelési és minősítési szempontok szerint állítottuk össze, figyelembe véve a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 2. számú mellékletének környezetértékelésre vonatkozó előírásait is.

2.2. A TERVEZÉSI FOLYAMAT MÁS RÉSEIHEZ VALÓ KAPCSOLÓDÁSA

A tervezett módosítások során a környezetértékelésben tett megállapítások alapját képezik a kitűzött célok megvalósításának, úgy, hogy a környezet igénybevétele, terhelése minimális legyen, illetve a környezetszennyezés kizárható legyen.

2.3. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TETT JAVASLATOK HATÁSA A TERV ALAKULÁSÁRA

A környezeti értékelés során olyan információ vagy körülmény nem merült fel, amely a jogszabályi előírásokon túlmenően, illetve szakhatósági információkon túl jelentősen befolyásolta volna a településszerkezeti terv módosítását is érintő helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosításának alakítását. Azaz a környezeti értékelés elkészítése a tervekészítést nem befolyásolta jelentős mértékben.

2.4. A KÖRNYEZET VÉDELMEÉRT FELELŐS SZERVEK ÉS A NYILVÁNOSSÁG BEVONÁSA, AZ ÁLTALUK ADOTT VÉLEMÉNYEKNEK, SZEMPONTOKNAK A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSE SORÁN TÖRTÉNŐ FIGYELEMBEVÉTELE, AZ INDOKOK ÖSSZEFOGLALÁSA

A környezetértékelés elkészítéséhez a kiindulási adatokat a terv generáltervezője biztosította. Meghatározásra kerültek a várható területhasználatok.

A környezet védelméért felelős szervek:

- Fejér Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály 8000 Székesfehérvár, Hosszúsétatér 1.
- Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága 1525 Budapest, Pf. 86.
- Fejér Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya 8000 Székesfehérvár, Mátyás király körút 13.
- Fejér Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság vízügyi és vízvédelmi hatósági jogkörben 8050 Székesfehérvár, Pf. 947.
- Fejér Vármegyei Kormányhivatal Állami Főépítész 8000 Székesfehérvár, Várkörút 22–24.
- Fejér Vármegyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály 2481 Velence, Ország út 23.
- Fejér Vármegyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Agrárügyi Főosztály Földhivatali Osztály 8000 Székesfehérvár, Kégl Gy. u. 1.
- Budapest Főváros Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály Örökségvédelmi Osztály 1014 Budapest, Logodi u. 38–40.
- Fejér Vármegyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály 8000 Székesfehérvár, Mátyás király körút 13.
- Pest Vármegyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály Erdőfelügyeleti Osztály 2101 Gödöllő, Pf. 431.

2.5. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KÉSZÍTÉSÉHEZ FELHASZNÁLT ADATOK FORRÁSA, AZ ALKALMAZOTT MÓDSZER KORLÁTAI

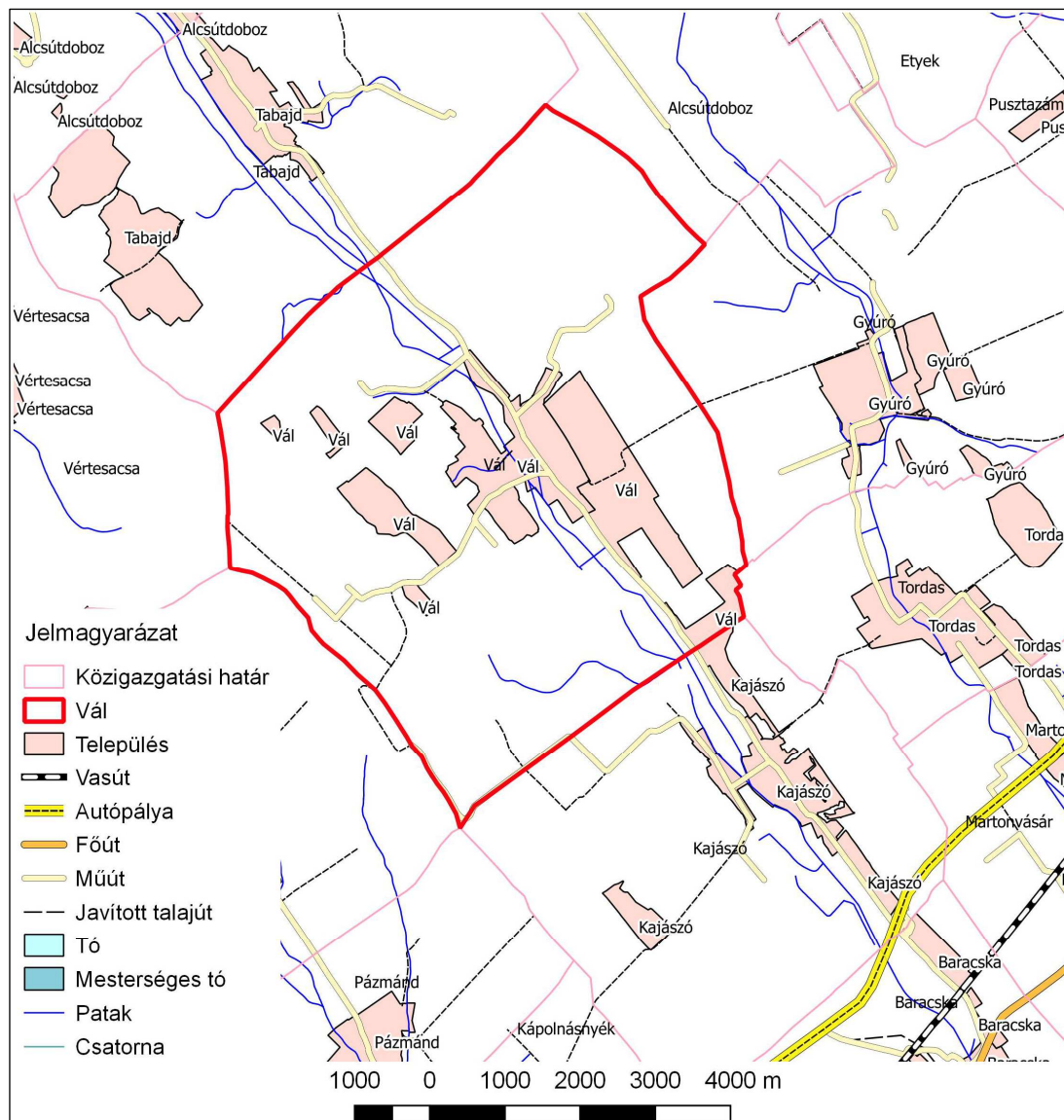
A környezeti értékelés elkészítéséhez szakirodalmi adatokra, az Önkormányzat adatszolgáltatására, légifelvételek, térképművek adataira, valamint az előzetes véleményezi szakaszban résztvevő szakhatóságok adatszolgáltatásaira támaszkodtunk. Felhasználtuk továbbá a különböző közműszolgáltatók adatait is, illetve a jogszabályi előírásokat. Áttekintettük továbbá az országos és regionális környezetvédelmi, területrendezési és hulladékgazdálkodási tervek, programokat is.

Ezen kiindulási adatok alapján a környezetértékelés kellő biztonsággal végrehajtható. Tekintettel arra, hogy a termódosítás csak az előzményekben felsorolt ingatlanokat érinti, így a környezetértékelést is csak a tervezési terület és közvetlen környezetére végezzük el.

3. A TERV KIDOLGOZÁSÁKOR VIZSGÁLT VÁLTOZATOK RÖVID ISMERTETÉSE

3.1. A RENDEZÉSI TERV-MÓDOSÍTÁS CÉLJAINAK ÖSSZEFOGLALÁSA

Vál közigazgatási területét az alábbi ábra szemlélteti (*1. SZ. ÁBRA*).

1. számú ábra: Vál elhelyezkedése

Vál közigazgatási területén a módosítással érintett ingatlanokat az alábbi ábra szemlélteti (2. SZ. ÁBRA):

2. számú ábra: Vál közigazgatási területén a módosítással érintett ingatlanok ábrázolása

A tervezett módosítások a következők:

- 1. helyszín:** Temető dűlő lakóterület kijelölés megszüntetése: Vál belterületének dél-keleti részén, a Burgondia utca és a temető közötti Temető dűlő területe a hatályos szabályozási terven falusias lakó építési övezet és közkert terület övezetbe sorolt. A telekmegosztás a szabályozási terv szerint még nem indult meg. A terület a tényleges használat szerinti általános mezőgazdasági övezetbe kerül. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
- 2. helyszín:** A Jókai Mór utca dél-keleti részén lévő közlekedési és zöldterületi szabályozás a terepviszonyok miatt nehezen kialakítható, így az önkormányzati kérésre a lakótelkeket érintő szabályozást módosul. A zárványtelkek útsatlakozásának biztosítása érdekében az új közlekedési terület kerül kiszabályozásra. Az Arany János utca végén Közkert kerül kijelölésre. Új beépítésre szánt kijelölés történik.
- 3. helyszín:** Kisköz utcában lakóterületbe vonás: a Kisköz utcában a Váli-víz melletti 508 és 509 hrsz-ú belterületi telkek önkormányzati kérésre általános mezőgazdasági

övezetből falusias lakó építési övezetbe kerülnek. Az ökológiai folyosóval érintett területen közkert kerül kijelölésre. Új beépítésre szánt kijelölés történik.

4. **helyszín:** Burgondia utca vízgazdálkodási terület (árok) változása: a belterület DNY-i részén, a Kisköz utca folytatásában található a Burgondia utca. Az önkormányzat kérésére az utcában található árok területét zöldterület övezetbe kell sorolni. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
5. **helyszín:** Kastély melletti telektömbben építési övezet változás: a kastély melletti területek falusias lakó építési övezetből településközponti vegyes építési övezetbe kerülnek. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
6. **helyszín:** Kisköz utca felőli tömbfeltárás a Váli-víz mellett: A hatályos terv szerinti korlátozott mezőgazdasági területek különleges beépítésre nem szánt rekreációs övezetbe, míg a kisvárosi lakóterületek falusias lakó építési övezetbe kerülnek. A Kisköz utca felőli tömbfeltárás megmarad, a szabályozási vonalak a tényleges használat és a feltáráshoz szükséges közterületi igényeknek szerint módosulnak. Ezen kívül a Váli víz másik oldalán, a rekreációs területtel szemben lévő korlátozott mezőgazdasági területek kertés mezőgazdasági terület besorolásúak lesznek. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
7. **helyszín:** István utcai telektömb településközponti vegyes építési övezetbe sorolása Az István tér felől megközelíthető telkek településközponti vegyes építési övezetbe kerülnek. A jelenlegi sportpálya területét és a Váli-víz jogi határát korrigálni kell. A 495/3-495/4 hrsz-ú ingatlanok azonos K-Sp építési övezetbe kerülnek. A Szent István tér melletti, 1 és 144 hrsz-ú különleges szakrális terület besorolású ingatlanok intézményi vegyes területbe kerülnek. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
8. **helyszín:** Magtár utcában építési övezet változás: az Ürményi–Dreher kastély mögötti egykori uradalmi magtár épületéből, valamint a 1009/5 hrsz-ú telken szálláshely létesítése tervezett, ezért különleges turisztikai építési övezetbe kerül az érintett terület. A mellette lévő telken kereskedelmi szolgáltató gazdasági építési övezettel településüzemeltetést biztosító létesítmény épül. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
9. **helyszín:** Kastélyparkot érintő szabályozás: a kastélykerten keresztül jelenleg is vezet egy aszfaltburkolatú út, mely közforgalom számára nyitott. Az önkormányzat kérésére kiszabályozásra került a Zrínyi Miklós utcát és a Katona Lajos utcát összekötő út. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
10. **helyszín:** Vajda János – Széchenyi – Bem József utcai telektömbben közlekedési terület szabályozás: a tűzoltóság mögötti burkolt sportpálya megközelítését biztosítani kell a Széchenyi István utcáról közösségi programok megvalósítása és annak közterületről való elérése érdekében. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
11. **helyszín:** Magyar köz és Petőfi utca közötti tömbfeltárás módosítása: a hatályos terv szerinti Újhegyi utcában a tervezett feltárú út telekalakítása még nem kezdődött meg, így az önkormányzat kérésére az út nyomvonalát a 849/2–863 hrsz közötti telkeken jelöltük ki. A 881 hrsz-ú telken a közterület kijelölés módosul, a tervezett út átkerül a 870-878 hrsz-ú telkek végébe. A feltárú úttól északra és keletre eső területek kertvárosi lakó helyett falusias lakó építési övezetbe kerülnek. A Magyar köz végi 6064 hrsz-ú saroktelek közkert övezetbe kerül. A Petőfi utcától északra tervezett feltáró út nem valósul meg. A tervezett út által érintett 762/8 hrsz-ú ingatlan és a két oldalán lévő telkek különleges beépítésre szánt mezőgazdasági üzemi építési övezetbe kerülnek. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.

- 12. helyszín:** Út létesítése a Váli-víz mellett: az Váli-víz mellett különleges vásár- és vízgazdálkodási övezeteket közpark övezetbe soroltuk. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
- 13. helyszín:** Új kereskedelmi és szolgáltató gazdasági építési övezet kijelölés: a Szegény dűlőben az összekötő út mellett új kereskedelmi és szolgáltató gazdasági építési övezet kijelölés történik. Új beépítésre szánt kijelölés történik.
- 14. helyszín:** Pogányvár különleges beépítésre szánt turisztikai terület övezet kijelölés: a Pogányvár területén önkormányzati kérésnek megfelelően a kereskedelmi és szolgáltató építési övezetet beépítésre szánt turisztikai terület építési övezetbe kerül. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
- 15. helyszín:** A volt uradalmi pince turisztikai célú területfelhasználás változtatása: a régi pince területe különleges beépítésre szánt mezőgazdasági üzemi építési övezetből különleges beépítésre szánt turisztikai építési övezetbe kerül. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
- 16. helyszín:** A Magyar közben településközponti vegyes építési övezetbe sorolás: a Magyar köz felől a feltáró útról a korábbi zöldterület egy részéből településközponti vegyes építési övezet lesz önkormányzati területen. A beépítésre szánt terület növekszik.
- 17. helyszín:** Damjanich utcában meglévő árkok vízgazdálkodási övezetbe sorolása: a Damjanich János utcával párhuzamosan az északi belterületi határon az önkormányzat elhatározása alapján közlekedési terület kiszabályozása történik. A Damjanich utca ÉK-i oldalán a meglévő árkok vízgazdálkodási övezetbe kerülnek. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
- 18. helyszín:** Különleges beépítésre nem szánt borászat övezet kijelölés általános mezőgazdasági helyett: A 0137/27 és 0137/42 hrsz-ú telek különleges beépítésre nem szánt borászat övezetbe kerül. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
- 19. helyszín:** Különleges mezőgazdasági üzemi építési övezet kijelölés erdő helyett: a 034/4 és 034/1 hrsz-ú telek közötti rész is különleges beépítésre szánt turisztikai építési övezetet kap, illetve az útcsatlakozás biztosítása érdekében közterület szabályozás történik. A beépítésre szánt terület növekszik.
- 20. helyszín:** Különleges beépítésre nem szánt turisztikai övezet kijelölés a Pogányvár melletti Szabad hegyen kertes mezőgazdasági helyett. A 2107 hrsz-ú telek különleges beépítésre nem szánt turisztikai övezetbe kerül. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
- 21. helyszín:** Erdőterületek jogszabály miatti változásai: az erdőterületek lehatárolása az erdők övezetének megfelelően történt. Az ezzel járó övezeti változások a Változások kimutatása című tervlapon kerültek feltüntetésre. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.
- 22. helyszín:** Kertes mezőgazdasági övezetek rendezése a település több pontján: a kertes mezőgazdasági övezet kijelölés és megszüntetés történik. A Változások kimutatása című tervlapon kerültek feltüntetésre. Új beépítésre szánt kijelölés nem történik.

3.2.1. ORSZÁGOS PROGRAMOKKAL VALÓ KAPCSOLATOK

A tervmódosításnak az alábbi országos tervekkel és programokkal kell összhangban lennie:

- 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
- 1/2014. (I. 3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról

- 27/2015. (VI. 17.) OGY határozat a 2015–2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról (NKP IV.),
- Víz keretirányelv
- Nemzeti Tájstratégia
- Natura 2000 területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet
- Európai Táj Egyezmény.

Országos Területrendezési Terv

A törvény célja, hogy az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal.

Nemzeti Területfejlesztési Konceptióról

A Nemzeti Területfejlesztési Konceptió a fenntartható fejlődés, a jövő nemzedékek lehetőségeinek védelme és a nemzeti erőforrásokkal való hosszú távú felelős gazdálkodás követelményeinek érvényesítése érdekében készült, figyelembe véve:

- a hazai és globális kihívásokra, valamint a fenntartható fejlődésre vonatkozó nemzetközi és közös európai célkitűzéseket,
- hazánk jövőképét, miszerint Magyarország 2030-ra Kelet-Közép-Európa gazdasági és szellemi központjává válik, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal,
- hogy a fejlesztés és a fenntarthatóság biztosítása valamennyi nemzeti erőforrás (az emberi, a társadalmi, a természeti és a gazdasági erőforrások) kiegyensúlyozott, egymással összhangban lévő megőrzését, fejlesztését igényli, ezért a fenntartható fejlődés követelményeinek érvényesítése valamennyi szakpolitikai terület számára feladatokat ad,
- a széles körű társadalmi egyeztetés tapasztalatait.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-IV.)

A 27/2015. (VI. 17.) OGY határozattal elfogadott 2015-2020. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-IV.) több alapelvet határoz meg, amelyeket a környezeti tervezés, környezethasználat során érvényesíteni kell minden szinten, így a településrendezési terv készítése során is. A Program hosszú távú célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. A Program átfogó céljai:

- Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása
 - Levegőminőség javítása,
 - A zajterhelés csökkentése,
 - Vízhőminőség és egészség,
 - Szennyvízelvezetés és –tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás,
 - Környezet és egészség,
 - Zöldfelületek védelme
- Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata,
 - A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem,
 - Talajok védelme és fenntartható használata,
 - Vizeink védelme és fenntartható használata,

- Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás,
- Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése,
 - Erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása,
 - A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése,
 - Energiatakarékosság és -hatékonyság javítása,
 - Hulladékgazdálkodás,
 - Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira,
 - Az agrárgazdaság környezeti aspektusai
- A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése;
- Területfejlesztés, területrendezés és környezetvédelem;
- Településfejlesztés, -rendezés és környezetvédelem.

Víz Keretirányelv

Víz Keretirányelv előírásai szerint az EU tagállamokban 2015-ig jó állapotba kell hozni a felszíni és felszín alatti vizeket, és fenntarthatóvá kell tenni ezt a jó állapotot. A jó állapot elérése érdekében a VKI 13. cikke előírja, hogy a tagállamoknak a területükön fekvő vízgyűjtő területekre (rész-vízgyűjtőkre és az ország területére eső vízgyűjtőrészekre) Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervet (VGT) kell készíteniük. A Duna-vízgyűjtőterület Magyarország területét érinti.

A Víz Keretirányelv célja az volt, hogy 2015-re a felszíni és felszín alatti víztestek „jó állapotba” kerüljenek. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is. A 2015-ös cél sem Magyarország, sem a többi tagállam számára nem volt teljesíthető. Ezt a várható problémát felismerve a keretirányelv lehetőséget teremt arra, hogy amennyiben a természeti vagy a gazdasági lehetőségek nem teszik lehetővé a jó állapot megvalósítását 2015-ig, úgy a teljesítés határidejét ütemezni lehet a VKI által felkínált mentességek megalapozott indoklásával 2021-re, illetve 2027-re. Ezek az időpontok képezik egyben a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusát. Az első végrehajtási időszak 2015. december 22-vel zárult le, ugyanakkor kezdődött el a jelenlegi második tervezés, vagy első felülvizsgálat által meghatározott intézkedési program végrehajtása.

A VKI alapelve, hogy a víz nem csupán szokásos kereskedelmi termék, hanem alapvetően örökség is, amit ennek megfelelően kell óvni, védeni. A vízkészletek használata során hosszútávon fenntartható megoldásokra kell törekedni. Ennek megfelelően a jó állapot eléréséhez szükséges javító beavatkozásokat össze kell hangolni a fenntartható fejlesztési igényekkel, de szigorúan a VKI elvárásainak figyelembevételével. Vál település az 1-9 jelű, Közép-Duna vízgyűjtő területéhez tartozik.

Nemzeti Tájstratégia

Az NTS egyik alap feladata a társadalom figyelmének és felelősségérzetének felkeltése annak érdekében, hogy a hazai, illetve a határon átnyúló tájak védelme, kezelése és tervezése céljából az érdekelt helyi, országos és nemzetközi szinten is együttműködjenek. Jelen stratégia az egyezmény szellemiségének megfelelően a védelem-kezelés-tervezés hármasszisztemet alkalmazva határozza meg a célokat és feladatokat.

A táj védelme a táj jelentős vagy jellemző sajátosságainak megőrzésére és fenntartására vonatkozik. Örökségi értékét a táj természeti adottságai és/vagy az emberi tevékenységek révén kialakult elemeinek jellemző összetétele adja.

A táj kezelése a fenntartható fejlődés szempontjából olyan tevékenységet jelent, amelynek célja a táj rendszeres fenntartása. Célja, hogy a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok által előidézett változásokat irányítsa és összhangba hozza. A táj tervezése olyan céltudatos tevékenységet jelent, amelynek célja a táj fejlesztése, helyreállítása vagy új létesítése

Natura 2000 területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet

A rendelet célja az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek hálózatába tartozó, a rendelet hatálya alá eső Natura 2000 területeken előforduló, a mellékletekben meghatározott közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok, illetőleg fajok megőrzéséhez szükséges előírások megállapítása.

Biztosítani kell a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, fenntartását és helyreállítását. Olyan terv vagy beruházás elfogadása, engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül a Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését, vagy ahhoz nem feltétlenül szükséges, vizsgálni kell a területen meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásokat

Európai Táj Egyezmény

A tájegyezmény célja: az európai tájak minősége és sokfélesége olyan közös értéket képez, amelynek védelme, kezelése és tervezése terén fontos, hogy az érdekeltek együttműködjenek. Az Egyezmény fő célja, hogy elősegítse a táj védelmét, kezelését és tervezését, valamint, hogy hozzájáruljon a tájak vonatkozásában megvalósuló európai együttműködéshez. Ez az első olyan nemzetközi egyezmény, amely kizárólag a táj védelmével, kezelésével és továbbfejlesztésével foglalkozik. A tájegyezménnyel kapcsolatos feladatok:

Az Egyezményt aláíró országok vállalják, hogy

- a tájat – mint az emberi környezet meghatározó komponensét, a természeti és a kulturális örökség sokféleségének kifejezőjét és az önazonosságuk alapját – törvényben ismerik el;
- a tájak védelemére, kezelésére és tervezésére kiterjedően jogszabályba foglalt tájpolitikát alkotnak;
- a tájpolitikán foglaltak megvalósítása érdekében intézkedéseket tesznek a közvélemény, a helyi hatóságok és más szereplők bevonásával;
- a tájat integrálják a regionális és településtervezési politikákba, csakúgy, mint a kultúr-, környezet-, agrár-, társadalom- és gazdaságpolitikákba és minden olyan koncepcióba és stratégiába, amely közvetett, vagy közvetlen hatással van a tájra;
- növelik a tájjal kapcsolatos fogékonyság, tudatosság növelés eszköztárszerének kidolgozását minden döntési szinten, a különböző társadalmi csoportok és egyének körében;
- növelik a lakosság és civil szervezetek részvételét a döntéshozatalban;
- lépéseket tesznek annak érdekében, hogy a tájjal kapcsolatos képzést, továbbképzést kiterjesszék más szakterületekkel foglalkozó szakemberekre is.

Az Egyezményben meghatározott feladatok egy részét hazánk már teljesítette, hiszen a táj védelme törvényi szinten szabályozott, illetve a tájra vonatkozó stratégiákban megjelenik a tájak védelme, kezelése és tervezése. A tájak értékeléséhez és "működtetéséhez" értő szakemberek képzése is nagy hagyományokra tekint vissza. A lakosság és a helyi érdekelt szervezetek is részt vesznek a tájjal kapcsolatos döntési mechanizmusban (pl. lakossági fórum, közmeghallgatás).

3.2.2. REGIONÁLIS PROGRAMOKKAL VALÓ KAPCSOLATOK**Országos Területrendezési Terv**

Az OTrT-vel való kapcsolatokat a felülvizsgálati dokumentáció önálló fejezetben vizsgálja.

Fejér megye területrendezési terve

A regionális program az alábbi:

- Fejér Vármegyei Önkormányzat Közgyűlésének Fejér Megye Területrendezési Tervéről szóló 7/2020. (II. 28.) önkormányzati rendelete

A terv célja, hogy meghatározza a megye egyes térségei terület-felhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A megyei szintű tervvel való összhangot és kapcsolódást a felülvizsgálati dokumentáció külön fejezetében vizsgálja.

4. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA

4.1. A TERVEZÉSI TERÜLET LEHATÁROLÁSA

A tervezési terület Vál település közigazgatási területe, ami az Alföld nagytáján, azon belül a Mezőföld középtáján és a Keleti-Bakony és a Súri-Bakonyalja kistájak határán helyezkedik el (*FORRÁS: DÖVÉNYI. (SZERK.): MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*).

4.2. A JELENLEGI KÖRNYEZETI ÁLLAPOT ISMERTETÉSE

4.2.1. LEVEGŐMINŐSÉG

Éghajlati viszonyok

A tervezési terület éghajlata mérsékeltén hűvös–mérsékeltén száraz. Évente mintegy 1950 óra napsütés várható; nyáron általában 780, télen 180 óra körüli napfénytartam a megszokott. É-on 9,5 °C az évi középhőmérséklet, D felé haladva 9,8–10,0 °C-ig emelkedik. A nyári félévben. a 16,0–16,5 °C átlaghőmérséklet a valószínű. A 10 °C középhőmérsékletet meghaladó napok ápr. 5–8. között kezdődnek (ÉNy-on csak ápr. 10-én) és okt. 18–20-án érnek véget. Ez évente mintegy 195 napot jelent (ÉNy-on 192 nap). D-en ápr. 10–12. és okt. 25–27. között, É-on ápr. 14–16. és ugyancsak okt. 25–27. között nemigen kell fagypon alatti hőmérséklettől tartani. Előbbi 195–200 nap, utóbbi 190–195 nap hosszúságú fagymentes időszakot jelent. A nyári abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 33,5 °C, a téli abszolút minimumoké –16,0 °C körüli. A kistáj nagy részén az évi csapadék 570 mm körüli, de az É-i részeken meghaladja az 580 mm-t, míg D-en csak 550–570 mm közötti. A nyári félévben 300–320 mm eső a valószínű. A legnagyobb 24 órás eső Szár körzetében volt (137 mm). Átlagosan évente 35–40 hótakarós nap fordul elő, 20–23 cm átlagos maximális hóvastagsággal. Az ariditási index É-on 1,20 alatti, D-en 1,20–1,25 közötti. Az uralkodó szélirány az É-i és az ÉNy-i, az átlagos szélesség 3 m/s körüli. A szántóföldi kultúráknak jó a kistáj éghajlata.

Környezeti levegő minősége

Vál településen a környezeti levegő minősége nem kifogásolható. A település területén sem automata, sem manuális légszennyezettségi mérőpont nem üzemel, a legközelebbi mérőállomás Székesfehérváron található. A székesfehérvári adatok Vál település esetében nem relevánsak. A település környezeti levegőminősége jónak mondható, a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló rendelet alapján a település a 10. számú légszennyezettségi agglomerációba tartozik. Ennek jellemző levegőminőségi adatai az alábbiak (*I. SZ. TÁBLÁZAT*):

1. számú táblázat: 10. zóna levegőminőségi adatai

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint

Zóna	Kén - dioxid	Nitrogén - dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	Talaj-közeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)
10.	F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

Az egyes csoportok jellemzését az alábbiakban adjuk meg:

B csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határértéket és a tűréshatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettség meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

C csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határérték és a tűréshatár között van.

D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O–I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

Vál esetében levegőszennyezés az alábbi tevékenységekből származhat:

- Ipari tevékenységek,
- Lakosság fűtése,
- Közlekedés,
- Állattartás.

Ipari kibocsátások

Vál település esetében a nagyobb kibocsátásokkal járó ipari tevékenység viszonylag szűk a bánya bezárását követően. A legfontosabb ipari vállalkozások:

- Gaál Üvegcentrum Bt. – homokfűjt, hajlított, színes, csiszolt üvegek, tiffany üvegek gyártása,
- Navál Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Bt - járműjavítás és -szerelés,
- Bro-Komplex Kft. – baromfitenyésztés,
- Róna 91 Kft. - szántóföldi növénytermesztés,
- Ri-OR Kereskedelmi Kft. - üzemanyag kereskedés,
- MEGÉR-TÉSZ Szövetkezet – gyümölcsstermesztés, feldolgozás.

A felsorolt vállalkozások közül egyedül a Róna 91 Kft. számára került légszennyező pontforrás működési engedély kiadásra terményszárító- és tisztító üzemeltetésére. A felsorolt ipari termelők által az elmúlt években légkörbe bocsátott légszennyezőanyag mennyisége az alábbi (2. sz. TÁBLÁZAT):

2. számú táblázat: Légszennyezőanyagok éves kibocsátása Balinkán

Tárgyév	Éves kibocsátás (kg)	Légszennyezőanyag neve
2015	1453	Kén-dioxid (SPECIFIKUS)
2015	2189	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2015	153600	SZÉN-DIOXID
2015	1873	Szilárd anyag
2015	1336	Szén-monoxid
2016	1791	Kén-dioxid (SPECIFIKUS)
2016	2752	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂

2016	175874	SZÉN-DIOXID
2016	731	Szilárd anyag
2016	36979	Szén-monoxid
2017	1348	Kén-dioxid (SPECIFIKUS)
2017	2072	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2
2017	132378	SZÉN-DIOXID
2017	550	Szilárd anyag
2017	27834	Szén-monoxid
2018	972	Kén-dioxid (SPECIFIKUS)
2018	1495	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2
2018	95502	SZÉN-DIOXID
2018	397	Szilárd anyag
2018	20080	Szén-monoxid
2019	9	Kén-dioxid (SPECIFIKUS)
2019	14	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2
2019	23639	SZÉN-DIOXID
2019	14	Szilárd anyag
2019	184	Szén-monoxid
2020	13	Kén-dioxid (SPECIFIKUS)
2020	22	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2
2020	35459	SZÉN-DIOXID
2020	22	Szilárd anyag
2020	276	Szén-monoxid

A felsorolt légszennyezőanyagok termikus folyamatokhoz kapcsolódnak.

Lakosság fűtése

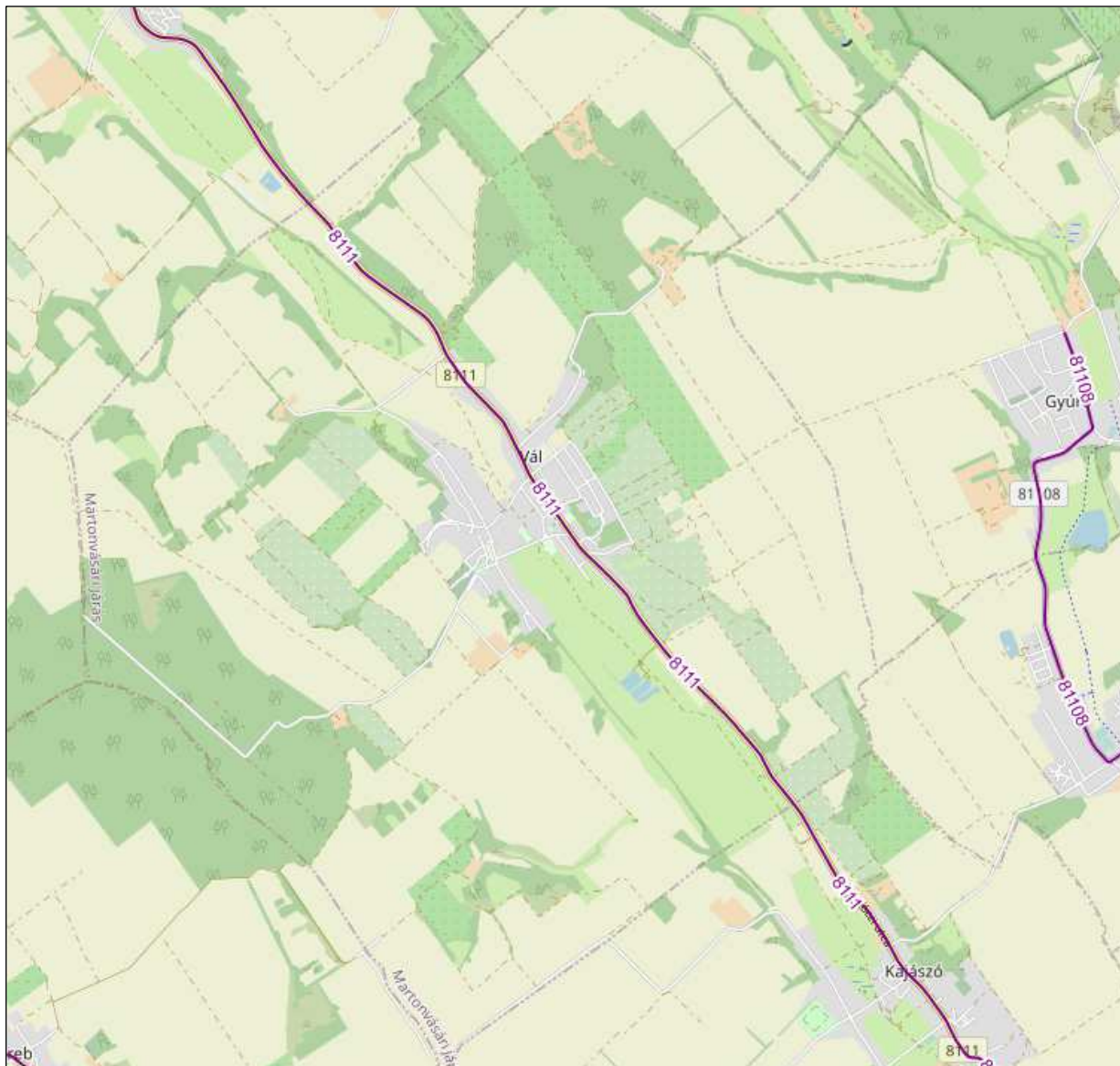
Téli időszakban a lakossági fűtés a meghatározó légszennyezőanyag kibocsátó tevékenység. A településen vezetékes gázszolgáltatás van, kiépítettsége közel 95%-os, az ellátó hálózat hossza 26,9 km, a gázfogyasztók száma 696, melyből a lakossági fogyasztók száma 658. A település felé szolgáltatott gáz mennyisége 2021-ben 935,6 ezer m³ volt, melyből a lakosság gázfogyasztása 629,7 ezer m³ volt.

A kibocsátott légszennyezőanyagok mennyisége nem számottevő, a vonatkozó kibocsátási határértéket nem lépik túl, a szűkebb és tágabb térség levegőjének a minőségét számottevően nem befolyásolják.

Az energiaárak emelkedésével, illetve a gázárak drasztikus emelkedésével nőtt a fatüzelést igénybe vevők részaránya, illetve megjelentek a megújuló energiaforrásra alapozott fűtési rendszerek, mint napkollektoros, hőszivattyús vagy biomassza fűtésű rendszerek, illetve az elektromos fűtési rendszerek aránya érezhető mértékben nő. Javasolt fejlesztési irány a légszennyezés mérséklésére és a szén-dioxid kibocsátás csökkentésére ezen alternatív energiaforrások minél nagyobb arányban történő bevonása.

Közlekedés légszennyezése

Vál közigazgatási területét a 8111. sz. Kajászó–Felcsút közötti közút érinti (3. SZ. ÁBRA).

3. számú ábra: Vál közlekedéshálózata
(forrás: Közlekedés Információs Rendszer és Adatbázis)

A 2021. évi forgalomszámlálási adatait és forgalmi viszonyokat az alábbi táblázat mutatja be (3. SZ. TÁBLÁZAT):

3. számú táblázat: A 8111. sz. közút jellemző forgalmi adatai

Járműkategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)
	8111. sz út 9+604 és 19+175 kmsz. között
Személygépkocsi	1987
Kis tehergépkocsi	374
Szóló autóbusz	71
Csuklós autóbusz	0
Közepes tehergépkocsi	13
Nehéz tehergépkocsi	27
Pótkocsis szerelvény	28
Nyerges tehergépkocsi	24
Speciális jármű	0
Motorkerékpár	30
Lassú jármű	93

A bemutatott útszakaszok mentén, mint folyamatos vonalforrás mentén az alábbi légszennyezőanyag emissziókra számíthatunk belterületi szakaszokon (4. SZ. TÁBLÁZAT):

4. számú táblázat: A 8111. sz. közút mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai - emissziója

Légszennyező komponensek	Várható emissziók (g/km)
	8111. sz út 9+604 és 19+175 kmsz. között
Szén-monoxid	1658,2
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	305,3
Részecske	41,0

A vizsgált útszakasz mentén 10 m távolságban elhelyezkedő receptor pontban az alábbi légszennyezőanyag koncentrációk várhatók (5. SZ. TÁBLÁZAT):

5. számú táblázat: A 8111. sz. közút mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai

Légszennyező komponensek	Várható légszennyezőanyag koncentrációk (µg/m ³)
	8111. sz út 9+604 és 19+175 kmsz. között
Szén-monoxid	30,6
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	5,6
Részecske (PM10 24 órás)	0,3

A településen átvezető közút mentén a légszennyezettségi határértéket meghaladó légszennyezőanyag koncentráció nem várható.

Állattartás

A belterületi állattartás nem haladja meg az önellátás, illetve kedvtelés szintjét. A bűzhatás a belterületen elhanyagolható. A belterületi állattartás helyi rendelettel szabályozott. Vál településen összesen 3 állattartó telep működik, ezekkel kapcsolatban bűzterhelés miatti bejelentésről nincs tudomásunk.

A tervezési területek levegőállapota

A tervezési területeken jelentős hatású légszennyező források nem üzemelnek, az utakon folyó közlekedésből sem származik érdemi levegőterhelés.

4.2.2. TALAJ ÉS FÖLDTANI KÖZEG ÁLLAPOTA

Domborzati viszonyok

A Váli-völgy északnyugat-délkelet irányú, árkos vetődésben kialakult egyenes, merev futású teraszos, eróziós törésvölgy. A Váli-víz alsó szakasza a Váli-víz síkját szeli ketté. A kistáj 106 és 185 mBf közötti magasságú felszínének nagyobb része féloldalasan és aszimmetrikusan kiemelt, vetődésekkel, szubszekvens völgyekkel, völgymedencékkel szabdalt, lösztakarta eróziós halomvidék. A Váli-víz középső szakaszán (Kajászó–Felcsút között) a vízfolyástól keletre elterülő vízgyűjtő az Etyeki-dombságot érinti. A Gerecse D-i előterében 200–250 mBf magasságra emelt, enyhén hullámos, hosszanti széles hátak, lapos, széles, tál alakú völgyek formacsoportjaiból összetevődő eróziós-deráziós dombság formálódott. Ettől nyugatra eső terület a Lovasberényi-hát részét képezi. A Vértes és a Velencei-hegység között ÉÉK–DDNy-i irányban hosszan elnyúló, eróziós-deráziós völgyelésekkel és fiatal peremsüllyedékekkel tagolt, pannóniai alapzatú aszimmetrikus löszös hát. A vízgyűjtőterület felső részét (a tervezési területből Óbarok tartozik ide), a Nyugati-Gerecsét éles szerkezeti vonalak, peremi törések határolják. Jól karsztosodó mészkőből épült fennsíkja Ny és É felé teraszos hegyláb felszínnel ereszkedik az Által-ér és a Duna-völgy felé.

Váli-völgy síkja kistáj DK felé lejtő felszínét ÉNy–DK-i irányú, újpleisztocén szerkezeti vonalak menten kialakult teraszos völgyek szelik keresztül. ÉNy-i része közepes magasságú tagolt síkság, középső és DK-i része völgyközi hátakra bontott, kisebb relatív reliefű, enyhén tagolt síkság orográfiai domborzattípusba sorolható.

Földtani viszonyok

A tervezési terület földtani felépítését a Váli és Tordas–Gyúró–Kajászó vízmű kutak földtani naplóból ismerjük, illetve a Schultz és Fiai Bt. által készített „Tordas–Gyúró–Kajászó Vízbázis védőterületének lehatárolása” c. megvalósíthatósági tanulmány alapján ismertetjük.

„A vizsgált terület földtani viszonyaira az erős tektonizáltság jellemző. Az alaphegység földtani térképét tanulmányozva látható, hogy a Váli víz mentén egy markáns törésvonal húzódik, mely törés a földtörténet során több ízben felújult. Az alaphegység a törések következtében elég bonyolult képet mutat. Egy Kajászó északi határán áthúzódó észak-déli törés következtében a töréstől keletre lévő területen, tehát Kajászó, Tordas, Gyúró területén mélybezökkent az itt megfigyelhető alsó triász összlet. Mélysége északról délre süllyedő, Kajászonál mintegy 1000 méter mélységben határozható meg. A törésvonal nyugati szárnyán ennél idősebb paleozós kőzetek képezik az alaphegységet. Gyűrűspuszta környékén ókori agyagpala ismert mintegy 500 m mélységben Észak felé fiatalodik a rétegsor, a Váli víz völgye Vál és Kajászó közti részén, majd a Váli dombokon már permii homokkő képezi az alaphegységet, majd Vértesacsánál alsó triász képződmények.

Az alaphegységre eocén képződmények települtek. Felette a már fúrásból is ismert pliocén kor pannon, majd levantei emeletének képződményei mutathatók ki.

A Váli víz völgyében a levantei rétegek felett 30-40 m vastag jó vízáradó képességű pleisztocén homokos képződmények ismertek. A jelenlegi morfológia a pleisztocén eleji tektonikai mozgások során alakult ki, mikor a pannon tábla rögökre darabolódott és megbillent. A Váli völgy ekkor alakult ki, melynek következményeként egy időre az északról délre irányuló folyók medrévé vált. Vízbeszerezésre az ekkor képződött negyedkori homokos rétegek a legalkalmasabbak. Mivel a völgyben a felszínen ártéri agyag, iszap települ, az alatta lévő pleisztocén rétegek rétegvize leszorított tükrű.”

Talajtani viszonyok

A kistájat a kiváló mezőgazdasági adottságú mészlepedékes csernozjom talajok uralják (88%). E talajok löszös üledéken képződtek, vályog mechanikai összetételűek, vízgazdálkodásuk a kitűnően morzsás szerkezet következtében kedvező, humusztartalmuk 3 és 4% közötti. Termékenységi besorolásuk a 75–90 (int.) termékenységi kategória. Zömmel (70%) szántóként, de rét-legelőként (5%), szőlőként (5%) és gyümölcsösként (3%) is hasznosíthatóak. Erdőként kb. 15% hasznosulhat. A kistáj ÉNy-i határán – 4% területen – lepusztult rendzina talajok találhatóak. A Velenceihegység É-i lejtőjéhez csatlakozva csernozjom barna erdőtalajok (4%) fordulnak elő. Ezek a löszön képződött, vályog mechanikai összetételű talajok kedvező termékenységűek (int. 60–80), a lejtőviszonyok miatt azonban területük jelentős részén (20%) szőlő van. A kistáj többi talajtípusa kis területen (1%) fordul elő, színesítve a talajtakaró összetételét. Ezek a következők: barnaföldek az É-i peremen; szolonyeces réti talajok Lovasberény határában a vízjárta területeken; réti talajok a Pátka környéki víztározó körül; öntés réti talajok a Vértesacsai-patak völgyében. A réti talajok szántóként és rétlegelőként hasznosulhatnak. Az egyes talajtípusok területi arányát az alábbi táblázat mutatja be (6–7. sz. TÁBLÁZAT):

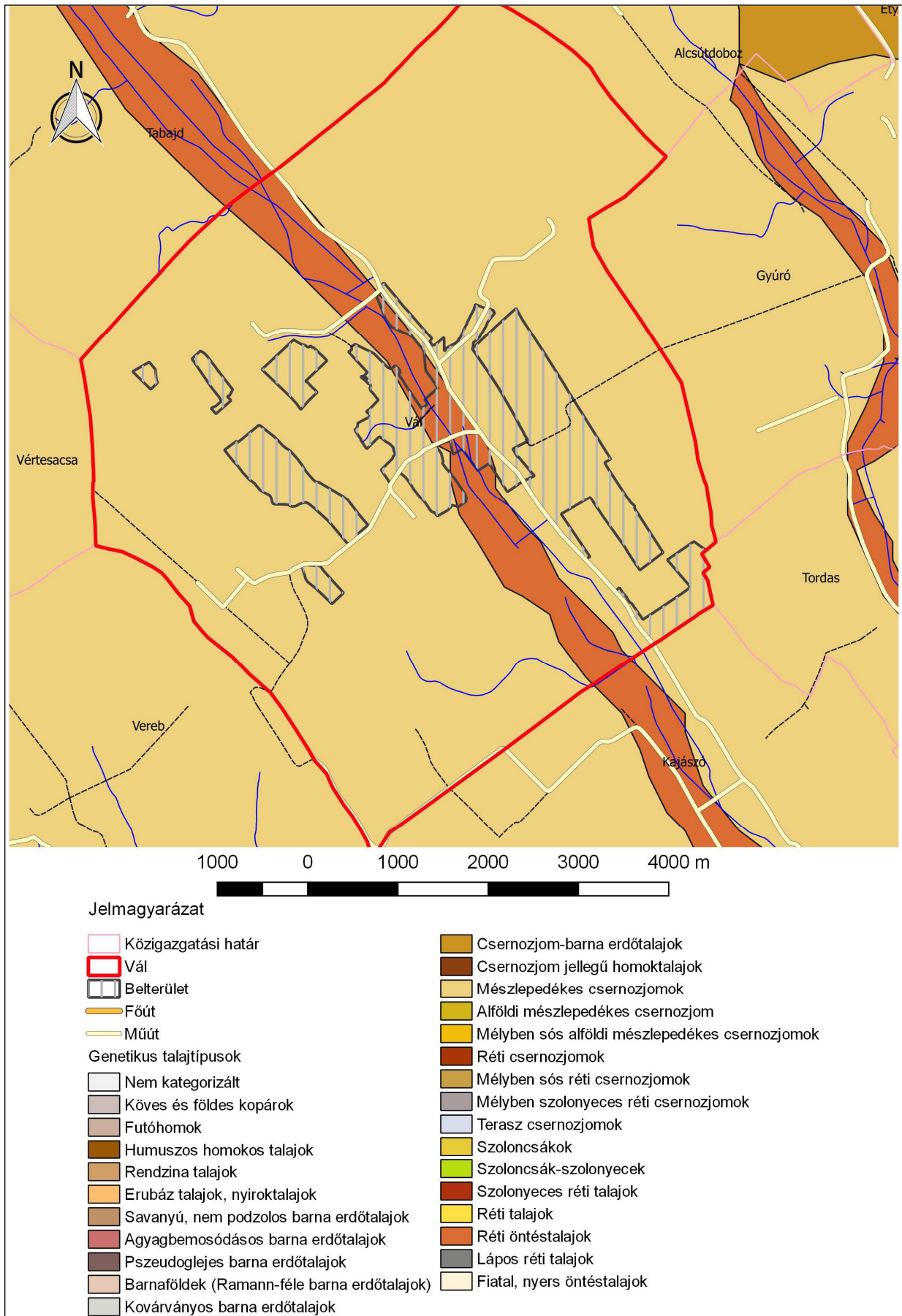
6. számú táblázat: A talajtípusok területi megoszlása

Talajtípus kód	Területi részesedés (%)
04	4
09	1
11	4
13	88
24	1
25	1
26	1

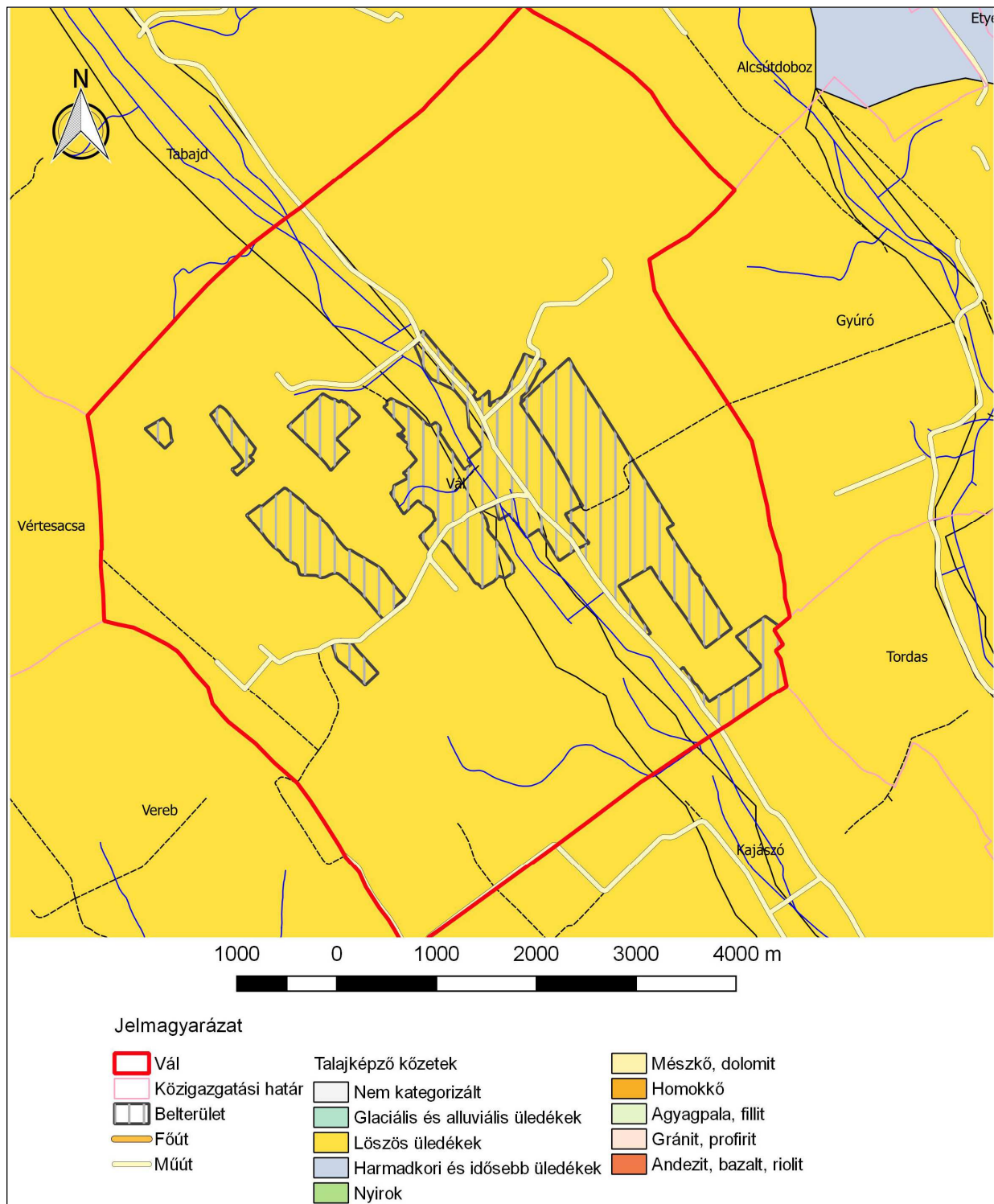
7. számú táblázat: A talajtípusok területi elterjedése a domborzati adottságok függvényében (%)

Talajtípus kód	Lejtőkategória				Erdő
	0-5	5-17	17-25	>25	
04	80	10	5	5	-
09	50	50	-	-	-
11	70	15	5	5	5
13	70	10	5	-	15
24	100	-	-	-	-
25	100	-	-	-	-
26	100	-	-	-	-

A tervezési terület genetikai talajtérképét és kőzetképző kőzeteit az alábbi ábrák mutatják be (4. ÉS 5. SZ. ÁBRÁK).

4. számú ábra: Genetikai talajtípusok

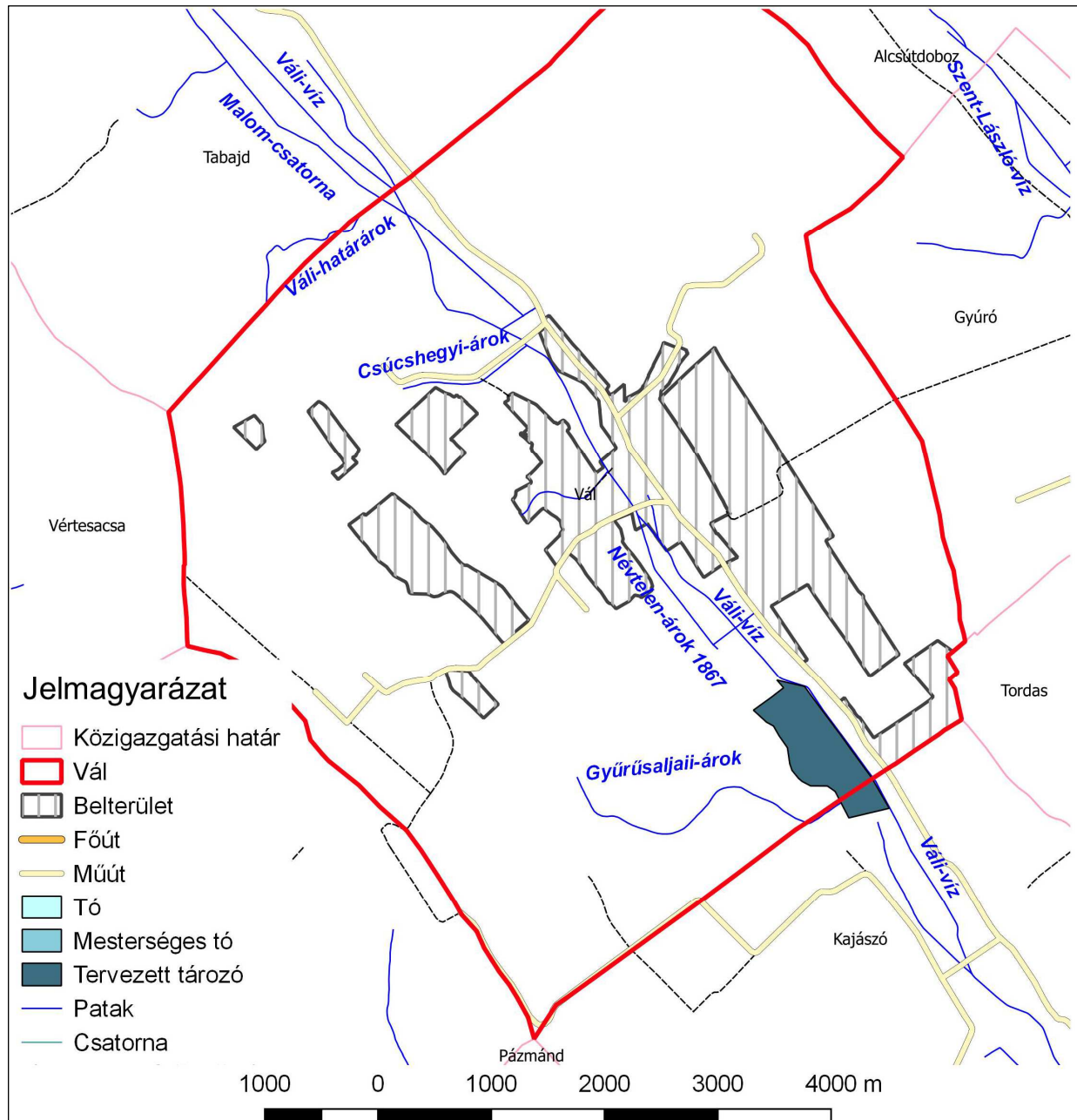
5. számú ábra: Talajképző kőzetek

4.2.3. VIZEK ÁLLAPOTA

Felszíni vizek

Vál település az 1-9 jelű, Közép-Duna vízgyűjtő területéhez tartozik. A tervezési terület vizeit a Váli-víz (56 km, 657 km²) és mellékvize, a Vértesacsai-vízfolyás (12 km, 82 km²) vezeti le. A terület mérsékeltén vízhiányos. Vízjárás adatokat főleg a kistájon kívülről ismerünk. Ezekon kívül a Rovákja-patak árvízi hozamát 35 m³/s-ra, a Vértesacsai-vízfolyását 40 m³/s-ra, a Vereb–Pázmándi-vízfolyását pedig 42 m³/s-ra becsülik. Az árvizek szokásos ideje a tavasz és a kora nyár, míg a kisvizek őszelel jelentkeznek. A vízminőség II. osztályú. 6 kistava együtt 50 ha

felszínű, köztük a Pátkai-halastó (17 ha) a legnagyobb. Forrásai közül a szári Kereszthegyi-forrás (16 l/p), a lovasberényi János-forrás (20 l/p) és a verebi Szilaskerti-forrás (40 l/p) említhetők. A terület vízrajzát az alábbi ábra mutatja be (6. SZ. ÁBRA):

6. számú ábra: A tervezési terület vízrajza

A bemutatott vízfolyásokról vízjárási adatokkal csak a Váli-víz esetében rendelkezünk a Baracscai szelvényben (8. SZ. TÁBLÁZAT).

8. számú táblázat: A Váli-víz vízjárása

Vízfolyás	Vízmerce	LKV	LNK	KQ	KÖQ	NQ
		cm		m ³ /s		
Váli-víz	Baracska	-9	333	0,05	0,60	40

A Váli-víz vízjárásnak kiegyenlítése érdekében a település alatti szakaszon záportározó építése tervezett, a kivitelezés folyamatban van. A záportározóba szükség esetén, időszakosan betározható vízmennyiség 270.000 m³.

Csapadékvíz elvezetés

Vál község a Váli-vízfolyás részvízgyűjtő területén fekszik, területileg a vízfolyás két partja melletti területen. A vízfolyás, a 23+900 -29+040 szelvények között a község közígi területét is érintő szakasza is felújítása, bővítése, jókarba helyezése folyamatban van. A Váli-vízfolyás, kezelője a KDT Vízügyi Igazgatóság.

A vízfolyás a befogadója a települési csapadékvíz elvezető árkok (csatornák) hálózatának. A település vízvezetésében szerepet játszanak még a vízfolyás mentén a található mellékárkok, és lefolyástalan mély területek, valamint vízmosások.

A Váli-víz Völgye Önkormányzatai kistérségi társulás keretében 2002-ben elkészítették a vízgyűjtőre vonatkozó vízrendezés kiviteli terveit. A tervben megfogalmazottak javarészt elkészültek. A kivitelezett rendszer a korábban meglévő hálózati elemek megtartásával a víz természetes lefolyási útjának figyelembevételével készült. A nagy vízgyűjtő területű karakteres hossz-esésű árkokat burkolattal látták el. A kisebb vízgyűjtők csapadékvizeit, ott ahol a szabályozási szélesség kicsi, vápák, folyókák vezetik a fő hálózati elemekig.

Az egyes rész vízgyűjtők árkai a domborzati viszonyoknak megfelelően több helyen csatlakoznak a Váli-vízhez, mint befogadóhoz. Ezek nem mindegyike éri el az élővízfolyást, az árkok által szállított víz a patak menti réteken szétterül. A rendszer végleges kiépítettségében a település jelenlegi belterületi részének csapadékvíz elvezetését jórészt megoldja.

A településen az ÉK-i oldalán, a befogadó vízfolyással párhuzamosan egy magasabb vonulat húzódik, amely helyi vízválasztóként alakult ki, helyi lefolyástalan területeket lehatárolva. Ezekről a területekről övárokkal, kell a külső területről lefolyó csapadék vizet összegyűjteni és burkolt árokkal levezetni a befogadó Váli-vízfolyásba.

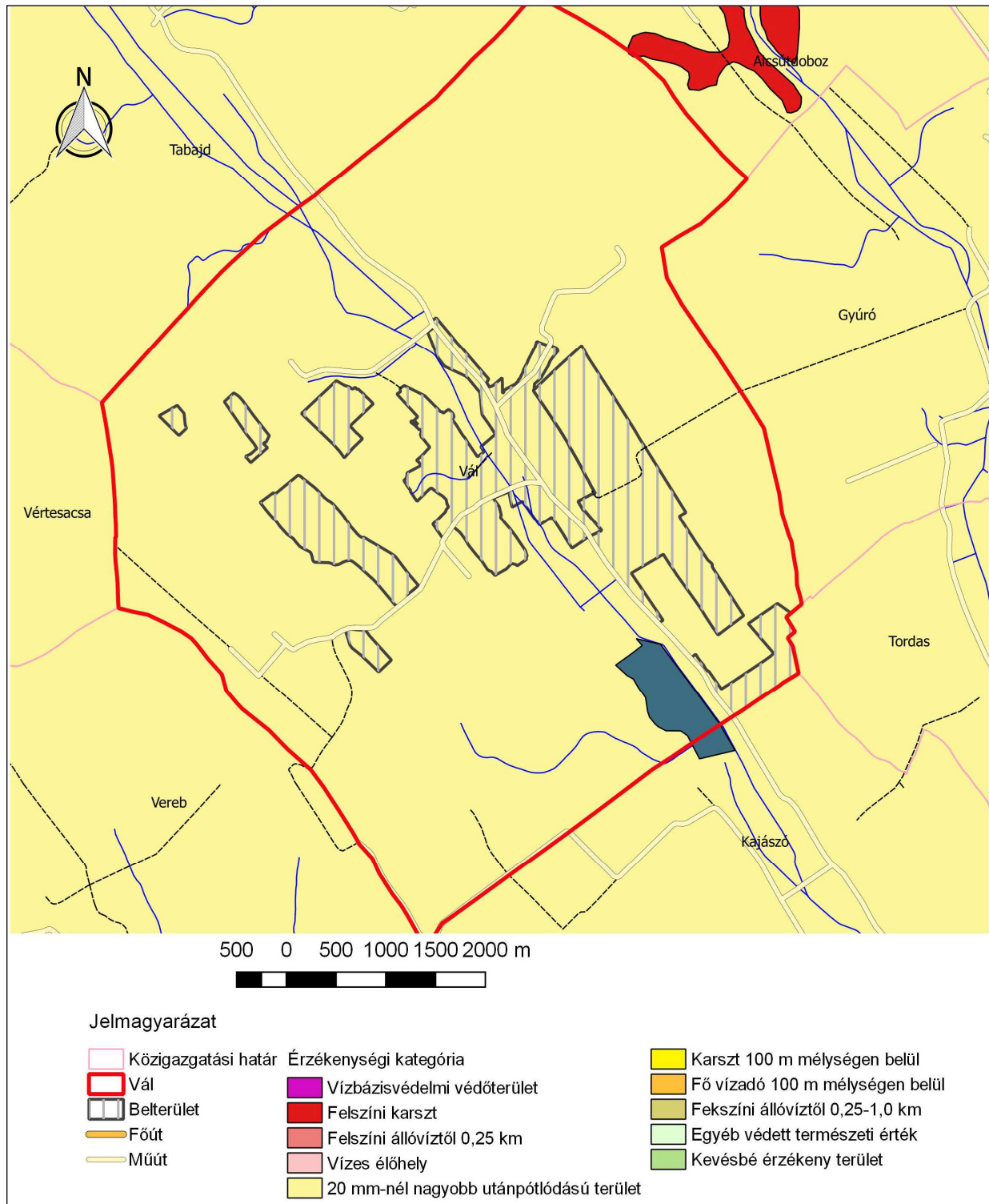
Felszín alatti vizek

A „talajvíz” a völgytalpakon 2–4 m, a lejtőkön 4–6 m között érhető el, míg a hátakon néhol hiányzik. Mennyisége nem számottevő. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, de DK-i felén a nátrium is megjelenik. A keménysége az É-i tájrészen 25–35 nk°, D-en 15–25nk°. A szulfáttartalom 60 mg/l alatti, de a Váli-völgyben 300 mg/l-ig koncentrálódik. A rétegvíz készlet csekély. Az artézi kút is kevés, a mélységük ritkán haladja meg a 100 m-t, de a kitermelt vízhozamok is mérsékeltek. Vál települést az alábbi felszín alatti víztestek érintik (9. SZ. TÁBLÁZAT):

9. számú táblázat: Felszín alatti víztestek

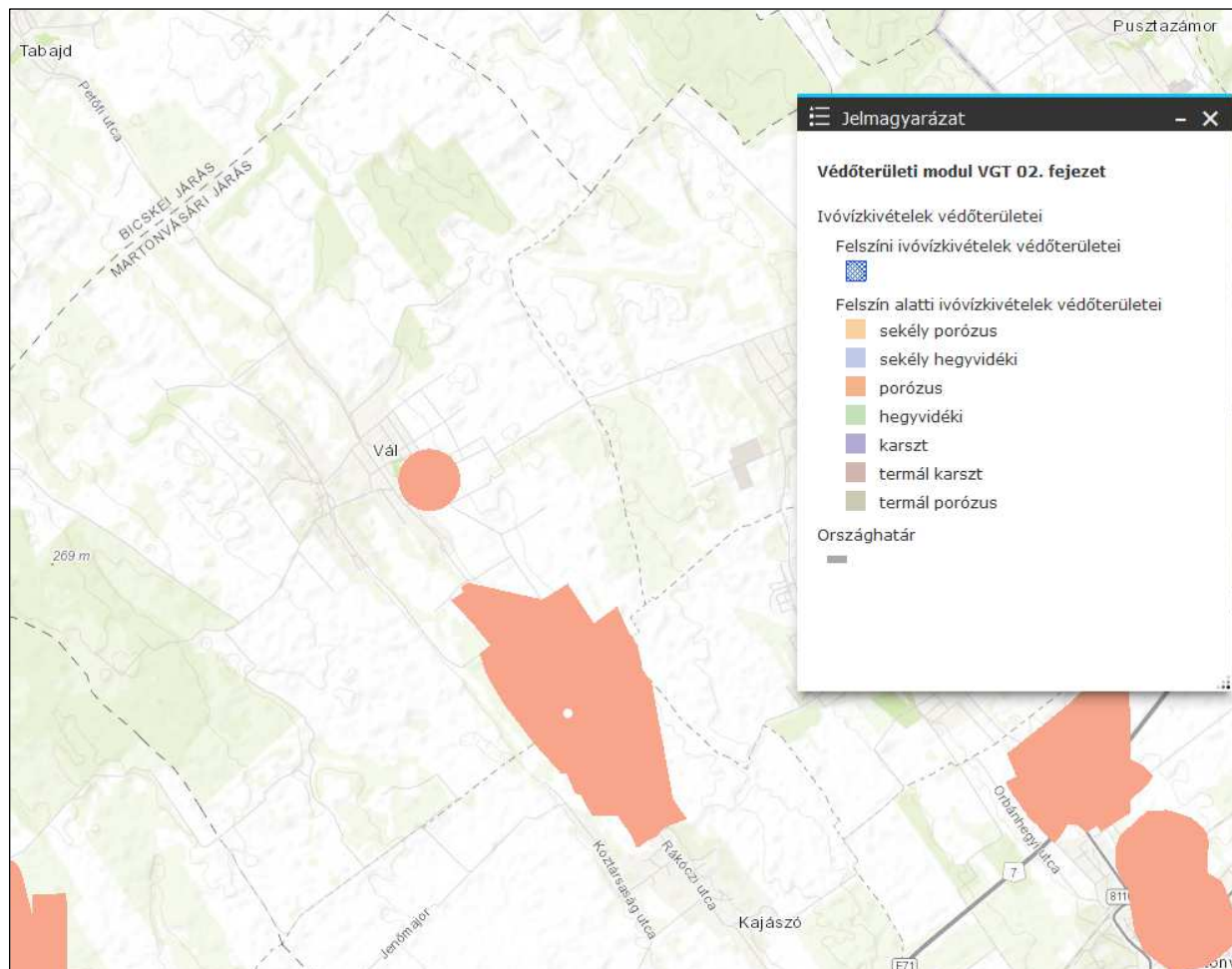
Víztest kód	víztest név	vízadó típusa
sp.1.9.1	Duna jobb parti vízgyűjtő - Budapest-Paks	sekély porózus

A település területe a felszín alatti közegek szennyeződéserzékenység szempontjából érzékeny 2a kategóriába tartozik. A tervezési terület nitrátérzékeny. A vizek nitrát szennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat szabályait, előírásait a településen, illetve a tervmódosítással érintett területeken be kell tartani. Vál község területének felszín alatti szennyeződés-érzékenységét az alábbi ábra mutatja be (7. SZ. ÁBRA):

7. számú ábra: A felszín alatti közeg szennyeződés érzékenysége

Vál közigazgatási területét két vízbázis, a Vál-Csokonai utcai vízmű kutjainak, illetve a Kajászói vízmű kutjainak B védőterülete érinti. A vízbázis védőterületeket az alábbi ábra szemlélteti (8. SZ. ÁBRA).

8. számú ábra: Vízbázis védőterületek elhelyezkedése

Vízellátás

A településen élők kommunális ivóvízellátása 100%-ban a felszín alatti vízkészletből került biztosításra kiépítésre, csatlakozva a községi vízműhöz. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt fogyasztóhelyek (mérőhelyek) száma 940. Vál község vízellátását a mélyfúrású kutakra – mint vízbázis – telepített helyi vízmű biztosítja. A többször módosított üzemelési engedély száma: 367/5067-8842, üzemeltető a FEJÉRVÍZ Zrt. Északi Üzemmérnökség.

A vízmű vízbázisa 2 db mélyfúrású kút, amely közül egyik a vízműtelepen, a második pedig a vízműteleptől 400 m - re került lemélyítésre. A kutak védőövezete biztosított. Mindkét kút vas- és mangán tartalma az egészségügyi határérték feletti, így közvetlenül fogyasztásra nem használható fel, a vizet lakossági ellátáshoz kezelni, tisztítani kell. A Váli vízműtelep és vízmű fejlesztése során az üzemeltetési engedélyben meghatározott és engedélyezett távlati vízkivétel:

Éves átlagos napi fogyasztás:	400 m ³ /d
Éves becsült legnagyobb napi csúcsfogyasztás:	800 m ³ /d
Engedélyezett vízkivétel:	146.000 m ³ /év

FEJÉRVÍZ Zrt. 2019 éves vízkitermelési adatai:

Évi vízfogyasztás:	90.500m ³ /év (átlag 250 m ³ /d),
A vízmű jelenleg max. kapacitása:	540 m ³ /d.

Szennyvízkezelés

Baracska, Kajászó és Vál községek egységes kistérségi szennyvízelvezetési rendszert építettek ki 8142 LEÉ figyelembevételével. A szennyvíz tisztítótelep Baracska község mellett a Váli-vízfolyás közelében épült meg. A szennyvízelvezető rendszer üzemelési vízjogi engedéllyel rendelkezik, száma 35700/1042-4/2015 ált. üzemeltető FEJÉRVÍZ Zrt. Északi Üzemmérnökség.

Az üzemelési engedélyben az alábbi szennyvíz mennyiségi megosztás szerepel az egyes települések között.:

	jelenleg	távlat
	m ³ /d	
Baracska	260	300
Kajászó	100	120
Vál	220	260
összesen:	580	680

A szennyvíz tisztítótelep kiépített kapacitása:

- 730 m³/d kommunális szennyvíz és
- 50 m³/d szippantott szennyvíz kezelésére, tisztítására alkalmas

A tisztított szennyvíz befogadója a Váli-víz 15+120 km szelvénye. A kommunális csatornahálózatokba csak a lakóépületekben és intézményekben keletkező kommunális minőségű szennyvíz kerül bevezetésre. Más minőségű (ipari) szennyvíz csak előkezelés (tisztítás) után vezethető be a községi hálózatba.

Vál belterületi domborzati viszonyaihoz, beépítési adottságaihoz igazodóan elválasztó rendszerű gravitációs csatornahálózat létesült. Az egyes vízgyűjtők mélypontjain létesült átemelőbe jutó szennyvíz átemeléssel, a belterületi nyomóvezetéseken keresztül a szomszédos vízgyűjtő csatornájába kerül bevezetésre. A település összes szennyvize a belterület déli részén létesült III. számú térségi átemelőbe jut.

4.2.4. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS HELYZETE

A településen a hulladék közszolgáltatás helyzete megoldott, a település hulladék közszolgáltatója a Depónia Nonprofit Kft. A vegyes hulladék gyűjtése heti rendszerességű, kezelése a Székesfehérvári Hulladékkezelő Központban történik. A zöldhulladékok gyűjtése elkülönítetten történik, kezelésre ugyancsak a Székesfehérvári Hulladékkezelő Központban üzemeltetett komposztáló telepen van lehetőség. A településen egy hulladékszállító, hulladékgazdálkodási vállalkozás jelenleg nem működik, egyéb hulladékgazdálkodási vállalkozás, vagy létesítmény nem üzemel.

A 4023/2 hrsz-ú ingatlan egykori hulladéklerakó területe volt. A rekultivációt megalapozó felülvizsgálatot követően a rekultivációra a környezetvédelmi hatóság 7157/2007. iktatószámú határozatában adott engedélyt. A rekultiváció a Közép-Duna-Vidéke Hulladékgazdálkodási Rendszer kertében valósult meg.

4.2.5. ZAJTERELÉS HELYZETE

Vál település egyes területein kialakuló zajterhelés a gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató telephelyek és a közlekedés kibocsátásaiból tevődik össze. Egyedi zajkibocsátási határértéket megállapító határozat a településen nem került kiadásra. Zajvédelmi bejelentésről nincs tudomásunk. Meghatározó zajforrás a településen áthaladó közúti közlekedés (10. SZ. TÁBLÁZAT):

10. számú táblázat: Vál belterületét érintő 8111. sz. út mentén kialakuló nappali és éjszakai zajterhelés referencia távolságban – zajtól védendő területen

Vizsgált útszakasz	Nappali időszakban (dB)	Éjszakai időszakban (dB)	Zajterhelési határérték L _{TH}
	Számított zajterhelés referencia távolságban L _{Aeq(7,5)}		(nappal/éjszaka)
8209. sz út 1+999 és 9+251 kmsz. között	70,8	62,8	65/55

A számított referencia egyenértékű zajterhelési értékek a vizsgált útszakaszok esetében mind nappali, mind éjszakai időpontban meghaladják a zajterhelési határértékeket. A lakóházak homlokzatai az úttengelytől viszonylag távolabb átlagosan 12 m-es távolságban vannak, azonban a határérték túllépés még így is fennáll, főként az éjszakai időszakban.

4.2.6. ÉLŐVILÁG ÁLLAPOTA

Élővilág

A község közigazgatási területe 110 és 250 mBf tszf-i magasságon fekszik. A község belterülete jellemzően 120 és 150 mBf-i magasságban található. A település belterületének mikroklímáját a lejtős terepfelszín, illetve a völgyalji helyzet befolyásolja. Növényzet nélküli felszínen vagy sík, illetve D-i kitettségű terepen a besugárzás nagyobb, a hó hamarabb elolvad, a terület nyáron gyorsabban kiszárad. Az É–ÉNy-i uralkodó szelektől különálló vagy magasan a felszín fölé emelkedő tereptárgy nem biztosít védelmet, a szél a Váli-völgyön keresztül akadálytalanul halad végig. Vál területén, a Váli-völgyben, annak kedvező vízviszonyai és víztöbblete miatt több állandó vízfelületű tó található. A felszíni csapadékvizek a települést átszelő Váli-víz felé folynak. Állandó vízfolyás a közigazgatási terület központi részén a már említett Váli-víz, ezen kívül állandó vízhatású vízfolyás a településen nem található.

A vizsgált település Ny-i része a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli-középhegység flórávidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórajárásába (*Vesprimense*), K-i része a Pilis–Budai-hegység flórajárásba (*Pilisense*) tartozik. A két flórajárás a települést is kettészeli Váli-völgy választja el egymástól, így a település növényzetére mind a két flórajárás hatással van.

Vértes és a Bakony flórajárása (*Vesprimense*)

A nagy kiterjedésű területet változatos erdőtársulások borítják. A gyertyános-tölgyesek és a cseres-tölgyesek mellett a bükkösök erőteljes részaránya az atlantikus hatásra utal, örökzöld cserjéje a babérboroszlán (*Daphnolaureola*). A szubmediterrán hatás szép példája a csákvári dolomitlejtek különleges, nálunk csak egyetlen ponton előforduló keleti gyertyán (*Carpinusorientalis*). Dolomitsziklagyepek ritka faja a sötét bogáncs (*Carduusglaucus*). Ritka hegyvidéki faj a részeg korpafű (*Huperziaselago*). Az orchideák közül megemlíthetjük a foltos ujjaskosbor (*Dactylorhizamaculata*) ritka előfordulását. Jégkori reliktumok a Vértes szűk szurdokvölgyeiben élő fajok közül a cifra kankalin (*Primulaauricula*) vagy a bükkösben élő gyözedelmi hagyma (*Alliumvictorialis*). Másik kankalin faj is él ezen a területen, a lisztes kankalin (*Primulafarinosa*), amely lápréteken fordul elő. Szurdokerdők ritka faja a kövi szeder (*Rubussaxatilis*). Ugyancsak reliktumnak tekinthető a szentgáli tiszafás erdő szép, második lombkoronaszintbe szoruló tiszafaállománya (*Taxusbaccata*). Szubmediterrán elem a lónyelvű csodabogyó (*Ruscushypoglossum*).

Pilis–Budai-hegység flórajárása (*Pilisense*)

A flórajárás területét a Budai-hegység, a Pilis hegység és a Gerecse alkotja, alapkőzete jórészt mészkő és dolomit, de kismértékben homokkő is előfordul. Északról a Visegrádi-hegység határolja, amely egyben a közép-dunai flóráválasztó vonala is a két eltérő alapkőzetű hegység között. Délies kitettségben és magasabb térszíneken kiterjedt cseres-tölgyes állományok húzódnak, alacsonyabb tengerszint feletti magasságban gyertyános-tölgyeseket találunk. A dolomit kőzet fizikai aprózódása miatt, a sekély talajtakarón kialakuló, mindig fátlan, beerdősülésre képtelen terület különleges jelleget mutat, a sztyeppfoltok, sziklagyepek, lejtősztyepppek flórája számos reliktumot őriz. Ilyen a pilisi len (*Linumdolomiticum*) reliktum endemizmusa a pilisszentiváni lejtőn. Ritka fajnak számít a magyar gurgolya (*Seselileucospermum*), amely dolomitjelző. A budai nyúlfarkfű (*Sesleriasadlerina*) pontszerű előfordulása a Budai-hegységben, vagy a csikófark (*Ephedradistachya*) a budai Sas-hegyen. A hegyi tarsóka (*Thlaspimontanum*) egyetlen előfordulási helye a solymári dolomitfal. A Dunántúli-középhegységben több helyen is megtalálhatók, de rendkívül ritkák a fehér szegfű (*Dianthusplumarius*) alfajai a nyílt sziklagyepekben.

Dövényi (2010) szerint Vál község területe a Lovasberényi-hát és az Etyeki-dombság kistájak határán helyezkedik el, melyek külön növényföldrajzi jellemzőkkel írhatók le:

Lovasberényi-hát

Egykor nyílt és zárt lösztölgyesek uralta táj lehetett, kisebb szárazgyep-foltokkal, a szélesebb patak völgyekben ártéri erdőkkel. Napjainkra ebből kevés maradt. Az erdőket két nagyobb és néhány kisebb erdőfolt képviseli, sok jellegtelenn állománnyal és akáccsal. A karakteresebb erdők többnyire a löszön kialakuló elegyes tölgyesekre hasonlítanak (tölgyfajok – *Quercus* spp., mezei juhar – *Acer campestre*, virágos kőris – *Fraxinus ornus*, magas kőris – *F. excelsior*, mezei szil – *Ulmus minor*, húsos som – *Cornus mas*, kányabangita – *Viburnum opulus*), gyepszintjükben üde, többnyire kora tavaszi (keltikefajok – *Corydalis* spp., kisvirágú hunyor – *Helleborus dumetorum*, salátaboglárka – *Ranunculus ficaria*) és száraz erdei fajokkal (bajuszoskásafű – *Piptatherum virescens*, baracklevelű harangvirág – *Campanula persicifolia*), de előfordulnak már a mészkedvelő tölgyesekre emlékeztető erdők is. A legfajgazdagabb, ligetes lösztölgyesek a Csaplári-erdőben maradtak (cserszömörce – *Cotinus coggygria*, erdei gyöngyköles – *Buglossoides purpureo-coerulea*, gyöngyvirág – *Convallaria majalis*, fekete lednek – *Lathyrus niger*, sugaras zsoltina – *Serratula radiata*, selymes peremizs – *Inula oculus-christi*, hengeres peremizs – *I. germanica*, apró nőszirm – *Iris pumila*, macskahere – *Phlomis tuberosa*). Az erdők legnagyobb része azonban idegenhonos fafajok uralta állomány. A gyepes vegetáció leginkább a löszbe vágódott völgyek oldalain maradt fenn, ahol – a ritka erdőfoltok mellett – cserjések és száraz gyeppek találhatóak. A délies oldalakat löszpusztagyeppek maradványai jellemzik (buglyos zanót – *Chamaecytisus austriacus*, tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, pusztai meténg – *Vinca herbacea*, aranyfürt – *Aster linosyris*, kései pitypang – *Taraxacum serotinum*). Az északias oldalakban található erdőssztyepprétek számos, ebben a tájtípusban ritka fajt őriznek (piros gólyaorr – *Geranium sanguineum*, magyar aszat – *Cirsium pannonicum*, szarvaskocsord – *Peucedanum cervaria*, sátoros margitvirág – *Tanacetum corymbosum*, bérci here – *Trifolium alpestre*, bakfű – *Stachys officinalis*). A nagyobb patakok mellett vízpartra jellemző vegetáció is előfordul (vízparti mocsarak, nádasok, mocsárrétek, sásrétek, pionír füzesek). Gyakori élőhelyek: RC, OC; közepesen gyakori élőhelyek: D34, B1a, OB, P2b, L2x, L1, H5a, P2b, RB, P2a; ritka élőhelyek: B5, RA, J5, H4, D6, B3, B2, M2, J6, H5b, A1, M8. Fajszaám: 400–500; védett fajok száma: 20–30; özőnfajok: aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4.

Etyeki-dombság

A Mezőföldre emlékeztető növényzetű kistáj. Egykor nagyrészt zárt és nyílt tölgyesek boríthaták, jelenleg a szántóföldek uralják. A szántók között kis foltokban maradt meg a természetesebb növényzet. Jelentősebb erdőket csak a kistáj közepén találunk, ezeket nagyobb részt akácok, jellegtelenn aljnövényzetű tölgyesek és kőrisesek alkotják. A kisebb kiterjedésű karakteresebb rész a lösztölgyesekre és a mészkedvelő tölgyesekre hasonlít. A mezőföldihez hasonló löszvölgyek rejtik a löszgyep- és erdőssztyepprétt-maradványokat (kései pitypang – *Taraxacum serotinum*, hengeres peremizs – *Inula germanica*, tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, pusztai meténg – *Vinca herbacea*, csuklyás ibolya – *Viola ambigua*, macskahere – *Phlomis tuberosa*, szarvaskocsord – *Peucedanum cervaria*, csillagőszirőzsa – *Aster amellus*). Etyek mellett köves talajú sztyeppék is előfordulnak. A vizeket többfelé nagyobb kiterjedésű nádasok övezik. Említést érdemel még az alföldi jellegű tájakon ritka égeres ártéri erdő jelenléte (Alcsút). Gyakori élőhelyek: RC, OC, OB, B1a; közepesen gyakori élőhelyek: L2x, P2b, H5a, H4, D34, RB, RA; ritka élőhelyek: L1, J5, H3a, P45, B5, P2a, M6, D6. Fajszaám: 400–500; védett fajok száma: 20–30; özőnfajok: aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4.

Erdők állapota

Vál a Pest Vármegyei Kormányhivatal Mezőföld Erdőtervezési Körzethez tartozik. A település külterületén nagyobb területeket foglalnak el az üzemtervezett erdőterületek az alábbi térképáázlat szerint (9. SZ. ÁBRA)

9. számú ábra: Vál üzemtervezett erdőterületei

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 37/2009. évi törvény szerint az erdőterület termelésből való kivonása csak az erdészeti hatóság engedélye alapján lehetséges. A település területén az erdők aránya igen változatos: ÉK-en és a Ny-i településhatár környezetében magas, máshol – főként a D-i, DK-i részen – szinte erdőtlen a táj. Az erdőterületek többsége cseres-kocsányos- vagy -kocsánytalan tölgyes, gyakran egyéb kemény lomb eleggyel (pl. kőris), azonban az akácok, illetve az akáccal elegyes tölgyesek és vagy egyéb kemény lombos fajokkal jellemezhető erdőállományok is gyakoriak. A Ny-i oldalon lévő erdőtömb (ami

átnyúlik a szomszédos Vereb közigazgatási területére is) elsődleges rendeltetése – vadaskertként – közjóléti, a település többi erdőterülete kb. fele-fele arányban védelmi, illetve gazdasági rendeltetésű.

4.2.7. ÉPÍTETT KÖRNYEZET

A település belterületén falusias lakóterületen – a jellemzően hosszú-keskeny telkeken – az utcafronti beépítés a jellemző, alacsony beépítettséggel, általában földszintes kialakítással, néhány esetben tetőtérbeépítéssel. A gazdasági épületek a lakóházak vonalában a telkek hátsó részén vannak. Általánosságban elmondható, hogy a településen az építmények (lakóházak, szolgáltató létesítmények) arculata a településen hagyományos, funkciónak megfelelő egységes építészeti kialakítású, míg az új beépítésű lakóterületeken eltérő, de modernebb stílusjegyek dominálnak.

Az épített környezet fejlesztésének célja egyrészt a települési infrastruktúra, a települési arculat, másrészt a településfejlesztési tervben kijelölt fejlesztési célok megvalósítása.

Vál sajátos adottságai és a belterületen még beépítetlen területek megléte miatt nem volt szükség új lakóterületi fejlesztési területek kijelölésére.

Új gazdasági fejlesztési terület kijelölésére adott lehetőséget a közeljövőben épülő Vál-Vereb-Gyúró-Etyek összekötő út. Az új kereskedelmi szolgáltató gazdasági övezet kijelölése a belterülettől délre lévő Szegény dűlőben történt.

A területhasználat változása nem jelentős, az előbb említett Szegény dűlői gazdasági területen kívül az új beépítésre szánt területek kijelölése egy hektár alatti területen valósul meg.

A műszaki infrastruktúra hálózatok nem változnak.

Védett építészeti értékek Válon az alábbiak.

Műemlékek:

Műemléki védett építészeti értékek					
Sorszám	Cím	Hrsz	Funkció	Törzsszám	Azonosító
M-1	Vajda János u 13.	1023	Ürményi-kastély	1618	3952
M-2	Vajda János u 13.	1023, 1009/3, 1019/2	Ürményi-Dreher-kastély kertje (park)	1618	14015
M-3	Magtár utca 4.	1019/3	Magtár	1618	30744
M-4	Katolikus temető	153	Ürményi-mauzóleum	1617	3947
M-5	Külterület	034/1	Vajda János szülőháza	1612	3953
M-6	István tér 1.	1	Római Katolikus templom	1614	3948
M-7	István tér 1.	1	Szentháromság szobor	10135	3949
M-8	Szent István tér 2-6.	144	Harangtorony	1615	3950
M-9	Váli-víz belterület	504	Nepomuki Szent János- szobor	10134	3951

Műemléki környezetek					
Sorszám	Cím	Hrsz	Funkció	Törzsszám	Azonosító

MK-1	Vajda János u 13.	1023	Ürményi-kastély ex-lege műemléki környezete	1618	18850
MK-2	Katolikus temető	153	Ürményi-mauzóleum ex- lege műemléki környezete	1617	22350
MK-3	Külterület	034/1	Vajda János szülőháza ex- lege műemléki környezete	1612	22354
MK-4	Szent István tér	1	Római Katolikus templom ex-lege műemléki környezete	1614	22351
MK-5	Szent István tér	1	Szentháromság szobor ex- lege műemléki környezete	10135	22352
Mk-6	Szent István tér 6.	144	Harangtorony ex-lege műemléki környezete	1615	22353

A 17/2018.(XII.17.) önkormányzati rendelettel elfogadott településkép védelméről szóló helyi rendelet szerinti **helyi védett építészeti értékek** a következők:

Helyi védett építmények			
Ssz.	Cím	Hrsz	Funkció
HV-1	Kossuth Lajos u. 10.	268	Református templom
HV-2	Vajda János u. 12-14.	614	Egykori szolgabíróház épülete
HV-3	Arany János u. 9.	131	Gazdasági épület
HV-4	Szent István tér	139	Tűzoltó és közösségi emlékház
HV-5	Katolikus temető	153	Burger kápolna
HV-6	Külterület, Marianna-major együttese	0129/2, 0129/3, 0130/2	Marianna-major
HV-7	Külterület, Gyűrűsalja puszta együttese	023	Gyűrűsalja puszta
HV-8	Széchenyi utca, Váli-víz	504	Kétlyukú híd
HV-9	Kossuth utca, Burgondia-árok	202/2	”Kühíd”
HV-10	Rákóczi utca, Tordasi utca sarok	1043/1	Útmenti kereszt
HV-11	Újhegyi utca	919	Útmenti kereszt
HV-12	Vajda János utca 39. előtt	918	Vajda János szobor

HV-13	Hősök tere	555	I. Világháborús emlékmű
HV-14	István tér	144	Trianon emlékmű
HV-15	Katolikus temető	153	Kálvária Stációk
HV-16	Katolikus temető	153	Vajda János szüleinek síremléke
HV-17	Katolikus temető	153	Mészkö fészület

Helyi területi védelem			
Ssz.	Cím	Hrsz	Funkció
HT-1	Burgondia utca	181-183, 185-199, 200/1, 200/2, 206-	Tájkép, utcakép, telekstruktúra
HT-2	Ady Endre utca	276/1, 276/2, 278/1, 278/2, 279-281,	Utcakép, telekstruktúra
HT-3	Jókai utca páros oldala	24-35	Utcakép
HT-4	Tabán utca	57, 58, 61, 64-68, 71-74	Utcakép
HT-5	Tordasi páratlan oldala utca	1048-1062	Utcakép
HT-6	Újhegy páratlan oldala utca	3001/1, 3001/2, 3002/2, 3002/3,	Utcakép
HT-7	Hosszúhegyi pincesor	2316/2, 2317-2319, 2320/1, 2320/2,	Utcakép

Régészet:

<i>Lh. az.</i>	<i>Lelőhely neve</i>	<i>Lelőhely jellege</i>	<i>Lelőhely kora</i>	<i>Helyrajzszámok</i>
22361	Pogányvár	telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni) temető vár	vatyai kultúra római kor keleti Hallstatt-kultúra vatyai kultúra	062, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 378, 379/1, 379/2, 0136, 376/1, 376/2, 377/1, 377/2, 317, 315, 319/2, 324/1, 320, 321, 322, 323
22363	Templomsor	telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni)	őskor római kor késő középkor török kor	144, 139, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 159, 151/1, 163
22364	Plébániakert	telepnyom (felszíni)	késő középkor kora újkor	144, 139

		telepnyom (felszíni) templom általában	késő középkor	
35295	Pogányvár II.	épület telep általában	bronzkor-késő bronzkor bronzkor-késő bronzkor	380
45773	Bodzás	telepnyom (felszíni)	urnasíros kultúra	096/1, 096/2, 097/4, 097/5, 097/6, 097/7, 097/8, 097/9, 094/4, 094/5, 094/2, 094/10, 094/11, 094/12, 094/9
45775	Felső-rét	telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni)	őskor római kor	0103/17, 0103/5, 0103/16
45776	Marianna- puszta	sírkő	római kor	0127/1
45790	Alsó-rét	telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni) temető általában temető általában	középkor római kor római kor középkor	05/34, 08/10, 05/21, 05/50, 05/51, 05/52, 05/46
45792	Pogány-gyep	telepnyom (felszíni) telepnyom (felszíni) temető	vatyai kultúra kelta vatyai kultúra	062, 061/1, 061/2, 061/3, 061/4, 061/5, 061/6, 2103, 2101, 2102/1, 2102/2
45794	Vranek János földjén	temető általában	római kor	5869/2, 5854, 5853/2, 5848/2, 5851, 5852, 5855/5, 5857/3, 5849/2, 5850/1, 5873, 5872/2, 5862/2, 5862/1, 5863/1, 5865/1, 5867, 5868/1, 5871/2, 5870, 5861/2, 5853/1, 5856, 5857/4, 5859, 5860/2, 5858, 5860/1, 5866, 5868/2, 5848/1, 5847/1, 5864/1, 5864/2
45802	Torony	telepnyom (felszíni) temető vár általában templom	Árpád-kor Árpád-kor török kor Árpád-kor	1, 144, 139, 140, 145, 142
21721	Homokbánya	telepnyom (felszíni) temető	bronzkor avar kor	062, 096/1, 096/2, 097/9, 097/10, 097/11, 098, 095/4, 099/22, 089/1, 095/1, 099/28, 099/27, 095/6
22370	Kulcsik Pál udvara	sír telepnyom (felszíni) temető általában	keleti Hallstatt- kultúra urnasíros kultúra	062, 380, 098, 379/2, 381, 382, 099/28

			urnasíros kultúra	
22367	Páskom-dűlő	szórványtelepnyom (felszíni) temető általában	római kor római kor bronzkor	5755, 5756, 5757, 5758, 5759, 5760, 5761, 5762, 5763, 5764, 5765, 5766, 5767, 5768, 5769, 5754/2, 1066/1, 1066/2, 1092, 1093, 1097, 1088, 4023/2, 1100, 1096, 1063, 5754/1, 1065/1, 1065/2
45811	Malmi-tábla	telepnyom (felszíni)	kelta	710, 711, 712, 713, 0104
39199	Református templom mögött	szórványtelepnyom szórványtelepnyom	középkor török kor	261, 201/2, 258, 202/2

Tájföldrajz

Fogalom meghatározás: a tájföldrajz a legkomplexebb geográfiai szakterület, területi szemléletű szintézise a természetföldrajzi és a földhasználaton, a településföldrajzon keresztül a társadalmi-gazdasági adottságoknak. Összetettsége miatt nem kezdő kutatóknak való téma, valódi tájföldrajzossá évtizedek alatt alakulhat, fejlődhet valaki, ha időközben nem horgonyoz le valamely földrajzi részterületnél, pl. geomorfológiánál, biogeográfiánál, vagy demográfiánál és sikerül megőriznie érdeklődését a földrajzi tájak komplexitása iránt. A tájföldrajz különleges vonása, hogy az egyes tájtípusok meghatározásánál nem lehet eltekinteni az adott területegység látványától, vizuális habitusától (CSORBA, 2021.)

Tájföldrajzi szempontból Vál Község közigazgatási területe kettő tájföldrajzi kistáj területén fekszik, melyek a következők:

A település DNy-i fele, a Váli-völgytől DNy-ra

Nagytáj:..... Dunántúli-középhegység

Középtáj:..... Vértes–Velencei-hegyvidék

Kistájcsoporthoz:..... Velencei-hegység és vidéke

Kistáj:..... **Zámolyi-medence-vidék** (a korábbi Zámolyi-medence Sörédi- és Lovasberényi-háttal összevont területe)

A település ÉK-i fele, a Váli-völgy és attól ÉK-re elterülő településrész:

Nagytáj:..... Dunántúli-középhegység

Középtáj:..... Dunazug-hegyvidék

Kistájcsoporthoz:..... Pilis–Budai-hegyvidék

Kistáj:..... **Zsámbéki-medence-vidék** (a korábbi Zsámbéki-medence és az Etyeki-dombság összevonásával)

A település teljes közigazgatási területe e két kistáj területén, illetve ezek közös, a Váli-völgyet kísérő határa mentén fekszik megközelítőleg azonos arányban, ezért szükségesnek tartjuk mindkét kistáját bemutatni és részletezni:

Zámolyi-medence-vidék kistáj:

Topográfiai helyzet és domborzattípus: A Vértes D-i lába előtt elterülő medencesíkság, amelyet alacsony dombhátak választanak el a Zsámbéki-medencevidéktől, ill. a Sárréttől. **Éghajlati körzet:** Mérsékelt meleg – száraz, Pátka környéke meleg – száraz térség. **Vízrajz:** A nyílt vízfelszínnek és a vizenyős, mocsaras térszínnek a kistáj területének 2,2%-át teszik ki. Legnagyobb vízfelülete a Pátkai- és a Zámolyi-tározónak van. **Földhasználati arányok és tendenciák:** 68% szántóföld (mérsékelt csökkenő arány), 10% gyeperő (mérsékelt növekvő), 8,3% pedig az erdők (változatlan) területi részesedéssel. Az OTTrT-ben a kistáj mezőgazdasági prioritású tervezési térség. **Földrajzi tájtípus:** Lössfedte alacsony dombhátak, ill. hegylábi lejtők által határolt medencesík, ahol csernozjom barna erdő- és mészlepedékes csernozjom talaj, (legmélyebb részén öntés réti talaj) intenzív mezőgazdasági hasznosítása jellemző. **Emberi hatáserősség:** Az eredeti természeti adottságok erősen megváltoztak, α -euhemerób típusú táj lett. A változások érintették a domborzatot és a vízhálózatot is, valamint a talajok minden tulajdonságát. A természetközeli növényzet csak a terület 20%-án található meg. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítás-változások révén erősödött az antropogén tájterhelés. **Beépítettség és településfejlettség:** A beépítettség mértéke 4,6%, elmarad az országos átlagtól (6,2%) és csak lassú emelkedést mutat 2000: 4,5%. A közutak és települések révén előálló élőhely felszabdalódás szintje mérsékelt. A súlyozott fragmentációs érték 2,6 km/km², alacsonyabb, mint az országos átlag (3,4). A gazdasági, infrastrukturális és társadalmi fejlettség komplex mutató szerint a kistáj egyetlen települése sem került az elmaradottak csoportjába. **Tájmetriai adatok:** A kistáj földhasználatát jellemző CORINE foltok átlagos kiterjedése 2,41 km², ami közel azonos az ország síkvidékeire kiszámolt középértékkel (2,43 km²). A medence tehát síkvidéki foltosságúval rendelkezik. A Shannon-diverzitás, vagyis a tájhasználati sokszínűséget mutató szám 1,28, valamivel kevesebb, mint az országos átlag (1,41). **Természeti veszélyek:** A természeti csapások bekövetkezésének valószínűsége gyengén közepes, amelynek fő tényezője az árvízi elöntés és a dombhátak talajának kiszáradása. Az 1931–2015 közötti időszakban igen sok, 36–40 súlyosan (PAI>6) aszályos évet regisztráltak. Az éghajlat megváltozása esetén közepes lehet a jelenlegi tájhasználat sérülékenysége, a földhasználat átalakulása. **Természetvédelem:** A kistáj 3,3%-a tartozik a Zámolyi TK-hoz. Szinte elhanyagolható nagyságú, területének 0,5%-ára érvényes a Natura 2000 különleges természetmegőrzési típusú szabályozása. **Értéktár:** Az értéksűrűség Csákvárnak és Lovasberénynek köszönhetően meghaladja a közepes szintet. Lovasberényben jelentős számú műemlék van, a kistáj É-i községeiben viszont alig található ilyen érték. Több régészeti lelőhely van Vértesboglár, egyedi tájérték pedig Vértesacska környékén. A táj harmadát javasolták bevonni a tervezett tájképvédelmi intézkedésekbe. É-on a Zámolytól Szár-ig terjedő területsáv került szóba, valamint a Zámolyi- és a Pátkai-tavak környéke. **A tájkarakter földrajzi összetevői:** A kistáj két hegység és két alacsony dombhátvonulat által közrezárt tágas medence, amelynek vizuális megjelenését szántóföldek uralják. A gyepes térségek a sík, mélyfekvésű részekben, az erdőfoltokkal tarkított felszínnek a dombhátakon és a dombsági völgyekben található. A táj nyílt térség, a parlagok aránya alacsony 2–3%, a táj összességében közepes intenzitással hasznosított, gondozott terület. A településhálózat kifejezetten ritka, a névadó településnél Csákvár ismertebb település, a központi szerepköröket viszont közelsége miatt Székesfehérvár magához vonzza. A helybéli lakóhelye tájidentitás szempontjából köztes helyet foglal el a Vértesalja, a Sárrét és a Mezőföld között, a Zámolyi-medence megjelölése pedig nem eléggé ismert a lokalitás egyértelmű azonosítására. Kiváló földrajzi orientációs támpont a Vértes és a Velencei-hegység, de még a Bakony is.

Zsámbéki-medence-vidék kistáj:

Topográfiai hely és domborzattípus: A Budai-hegység és a Gerecse között fekvő medencesík, ill. az Etyek környéki alacsony dombság. **Éghajlati körzet:** K-i részén meleg – száraz, Zsámbéktól Ny-ra mérsékelt meleg – száraz térség. **Vízrajz:** A nyílt vízfelszínnek aránya 1%, ami gyakorlatilag a Biai- és a Bicske melletti halastavakat jelenti. Mocsaras térszín az úrfelvételek nem mutattak ki. **Földhasználati arányok és tendenciák:** 64% szántóföld (mérsékelt csökkenő arány), 9,75% beépített, 7% pedig az erdők (változatlan) területi részesedése. A szőlők 4,8%-os területi aránya lényegesen több, mint az országos átlag (1,1%). Az OTTrT a tájat mezőgazdasági térségként kezeli. **Földrajzi tájtípus:** Erodált völgyközi hátság által keretezett medencesík, ahol réti, karbonátmaradványos és csernozjom barna erdőtalajon jelentős beépítettség mellett intenzív szántóföldi hasznosítás jellemző. **Emberi hatáserősség:** Az eredeti táji adottságokat az ember erősen módosította, α -euhemerób típust képvisel. A domborzatot és a vízhálózatot műtárgyak, teraszok és földművek alakították, a talajok tulajdonságait a szántóföldi művelés ill. a beépítés lényegesen befolyásolta. Természetközeli növényzet csak a terület 10–15%-át jellemzi. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítási ágazatváltások hatására jelentősen erősödött az antropogén tájterhelés. **Beépítettség és településfejlettség:** A beépített terület 9,75%-os nagysága jóval meghaladja az országos átlagot (6,2%), és erőteljes növekedésben van (2000: 8,1%). A tájat átszelő autópálya, forgalmas vasút és jelentős települési beépítettség miatt a súlyozott tájkökológiai fragmentáció értéke 2,9 km/km², ami már számottevő izolációs hatást gyakorol az élővilágra, bár nem éri el az országos átlagot (3,4). A gazdasági, infrastrukturális és társadalmi fejlettség komplex mutató szerint a kistáj egyetlen települését sem minősítették elmaradottnak. **Tájmetriai adatok:** A kistáj földhasználatát

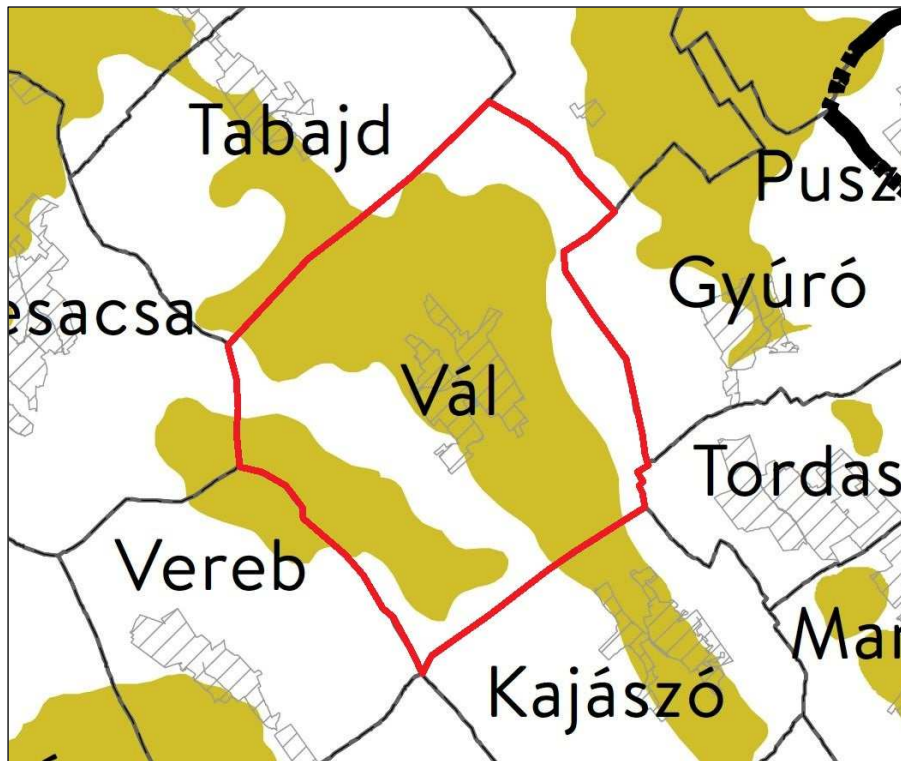
mutató CORINE foltok átlagos kiterjedése 1,92 km², ami az ország síkvidékeire jellemző adathoz képest (2,43 km²) alacsonyabb, azaz a táj foltmozaiakossága valamivel nagyobb, mint az alföldi tájak többségéé. A Shannon-diverzitás, azaz a tájhasználati folttípus-változatosságát jelző szám 1,38, igen közel van az országos átlaghoz (1,41). **Természeti veszélyek:** A természetes eredetű veszélyek valószínűsége kicsi, leginkább az aszály kártételével kell számolni. Az 1931 és 2015 között több mint 30 szélsőségesen aszályos (PAI>6) évet regisztráltak. Az éghajlat megváltozása esetén közepes mértékű lehet a jelenlegi tájhasználat átalakulásának valószínűsége. **Természetvédelem:** A kistáj apró, 41 ha-nyi része a Budai TK-hez tartozik. A Natura 2000 szabályozás különleges természetmegőrzési típusába sorolták a kistáj területének 3,3%-át. **Értéktár:** Az összesített értéksűrűség magas, kivéve Perbált és Budajenőt, ahol csak szerényebb értékek vannak. Etyek történeti település, de műemlékek számát tekintve Alcsútdoboz megelőzi. Az értéknövelő tényezők között a borkultúra és az egyedi tájértékek állnak az élen, régészeti szempontból Zsámbék fontos helyszín. A kistáj erdőszült tájrészleteit ítélték tájképvédelemre alkalmasnak. Ilyen terület van a Szent László-patakot K-felől kíséző dombháton, valamint Tabajd és Vál között. **Tájkarakter földrajzi összetevői:** A kistáj domborzati szempontból egy medencesíkból és egy alacsony, hullámos felszínű dombságból áll, amelynek tájképi arculatát egységesen a szántóföldi hasznosítás uralja. A nagyparcellás mezőgazdasági művelés révén nyílt, gondozott, igen kevés (1–2%) parlagon maradt földdel rendelkező, jól áttekinthető tájegység. A völgyekben kisebb mesterséges tavak vannak. Az erdőfedettség csak Pustazámor és Bicske között számottevő. A szőlők és kertek-gyümölcsösök összesen 10%-nyi területe csökkenőben van, erőteljesen nő ellenben a beépítettség. A táj K-i része egyre inkább a főváros külső agglomerációs övezetéhez tartozik (Biatorbágy, Etyek, Herceghalom). A kistáj D-i része településhiányosabb, Bicske adminisztratív központi szerepköréit a megyehatár miatt csak a táj Ny-i részén gyakorolja. A lakosság földrajzi önmeghatározását a Zsámbék vagy Etyek-környéki jelző mérsékeltten fejezheti ki, más lehetőség viszont itt, a Budai-hegység, a Gerecse és a Mezőföld közti területen nem nagyon kínálkozik. A felsorolt környékbeli földrajzi objektumok viszont kiváló tájékozdási pontok, jól elhelyezik az embert a mentális térképén.

Tájképvédelem

Fogalom meghatározás: a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetébe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

Vál Község teljes közigazgatási területének csaknem **kétharmada** a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX. törvényt kiegészítő 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról 3. melléklete és az erre épülő Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 7/2020. (II.28.) önkormányzati rendelete Fejér megye területrendezési tervéről c. jogszabály szerint **tájképvédelmi övezet része**. A tájképvédelmi övezetbe a hivatkozott törvény szerint a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

Vál Község tájképvédelmi övezeteinek térképi ábrázolása a következő (10. SZ. ÁBRA):

10. számú ábra: Vál tájképvédelmi övezeteinek térképi ábrázolása (FORRÁS: 2018. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNYT KIEGÉSZÍTŐ 9/2019. (VI. 14.) MVM RENDELET, 3. MELLÉKLET)

Jelmagyarázat:

vörös poligon.....	Vál település közigazgatási területének határa
aransárga felület	Tájképvédelmi terület övezete
fekete vonal	Települések közigazgatási területének határa
sraffozott felület	Települések lakott területei

4.2.7. TÁJVÉDELMI ÁLLAPOT

Természetvédelmi jelentőség

A település közigazgatási területén nem található a következő védettségű területek vagy értékek:

- országos jelentőségű természetvédelmi terület vagy érték
- helyi jelentőségű természetvédelmi terület vagy érték
- ex lege védett természeti terület vagy érték (kivéve földvár)
- Natura 2000 területek
- ramsari terület
- bioszféra rezervátum
- natúrpark
- világörökség-várományos terület.

Ex lege védett érték – földvár

A 1996. évi LIII. törvény 23. §-a értelmében "Ex lege" védett természeti területnek minősül és ennél fogva védelem alatt áll hazánkban valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ez alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek. Vál 062/b alrészletű ingatlanrészén, a település lakott területétől ÉNy-ra a Kerek-dombon a fenti tájelemek közül Pogányvár elnevezésű földvár áll. Régészeti lelőhely azonosítója: 22361.

A földvár egy ÉNy–DK irányú dombtetőt foglal magába. Középen mély árok választja két, közel azonos területű részre. Az ÉNy-ra eső rész (I.) alakja ovális. DK-i vége gömbölyű ívben végződik, erősen elmosódott, de felismerhető sánc zárja le, amely az I. résznek körülbelül a felét fogja át. A sánc mai belső magassága 1 m, de több helyen alig észrevehető, külső oldala a természetes, meredek domboldalban folytatódik. Árok, a középső nagy, természetes eredetű ároktól eltekintve, nincs. Az I. rész, ÉNy-i vége összekeskenyedik. Itt mesterséges erődítésnek a felszínen nincs nyoma, az egykori telep szélét a domb pereme jelzi. Több kisebb-nagyobb, széles vízmosás vágódik bele a perembe, ezek eredete, legalábbis részben, bizonyára emberi tevékenység eredménye. Az I. rész Ny-i, DNy-i oldalát igen mély árok kíséri. A Váli-víz széles völgye felé eső É-i és ÉK-i pereme alatt, a domboldalban két terasz húzódik egymás alatt. A felső terasz hossza kb. 135 m, erősen lejtő belső területének szélessége 15–22 m között váltakozik, ÉNy-i vége elmosódottan olvad bele a domboldalba. Az alsó terasz hossza 100–110 m, erősen lejtő területének szélessége a, DK-i végénél alig 12–13 m, ÉNy-i részén azonban 48 m-re kiöblösödik. Utóbbi részen a terasz pereme sáncszerűen kiemelkedik. A két terasz eredete, összefüggése a fenti földvárral későbbi kutatás feladata lesz. Ezek egyikén tártak fel kora vaskori sírokat 1930-ban és 1958-ban. Az I. rész DK-i aljában még egy rövid terasz figyelhető meg, hossza 50, szélessége 5 m körüli. Az I. rész hossza 190, legnagyobb szélessége 120 m. Területe 1,35 ha, a teraszoké külön 0,14 ha, ezekkel együtt összesen 1,49 ha. A földvár II. része a középső nagy ároktól DK-re kezdődik. Két hosszanti oldalát sánc zárja le, amely itt is a középső nagy árok fölé húzódik, annak felső végéhez kissé bekanyarodik. A háromszög alakú terület DK-i vége (a domb alakjának megfelelően) erősen összekeskenyedik. Az őskori telep végét jelző perem itt alig észrevehető, keskeny nyereg felett kanyarodik. A nyereg után keskeny, alig pár méter széles természetes gerinc folytatódik, de ez már kívül esik a földvár területén. A nyereg mai, alig észrevehető alakját bizonyára újkori feltöltéstől kapta, melyhez két oldalról, különösen az ÉK-i oldal felől, igen mély, valószínűleg természetes eredetű árok húzódik fel. A II. rész Ny-i sarkában a sánc megszakad, és kb. 50 m hosszú részen erődítésnek semmi nyoma, ezáltal ez a várrész erről az oldalról védelem nélküli, nyitott. A belső terület törés nélkül, azonos magasságban folytatódik a vártól DNy-ra eső fennsík felé. Az I. és II. részt elválasztó mély árok is csak eddig tart, folytatása nincs, a két várrész közötti árok tehát nem teljes. Ugyanakkor az I. és II. részt Ny és DNy felől kísérő mély árkok, bár azonos irányúak, de megszakadnak, nincsenek összeköttetésben egymással. Későbbi kutatásnak kell tisztáznia, volt-e itt is árok és utólag töltötték-e fel, bár ez eléggé valószínűtlen, túl nagynek tűnik a nyitott, sánc nélküli rész. A vár védelme szempontjából ugyanis erre szükség lett volna. Annyi bizonyos, hogy a 18. század második felében is ez volt a helyzet, és az egész dombtető szántóföld volt. A II. várrész területe a Ny-i bizonytalan lezárás miatt nem pontosítható. Hosszanti (ÉNy–DK) irányú átmérője 195, legnagyobb szélessége kb. 115 m, területe kb. 1,53 ha. Az egész földvárat Ny és DNy felől kísérő (bár középen megszakadó), igen mély árok külső oldala különösen sok és bonyolult vízmosással szaggatott. Ez arra mutat, hogy az árok természetes eredetű, de vár felől oldalát az őskorban feltehetően kiegészítették a vár kialakításánál. A földvár teljes hossza 415 m, szélessége 120 m, területe (a teraszok nélkül) kb. 2,88 ha. (FORRÁS: RÉGÉSZETI KUTATÁSOK MAGYARORSZÁGON 2003)

Egyedi tájértékek

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, de nem állnak műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő.

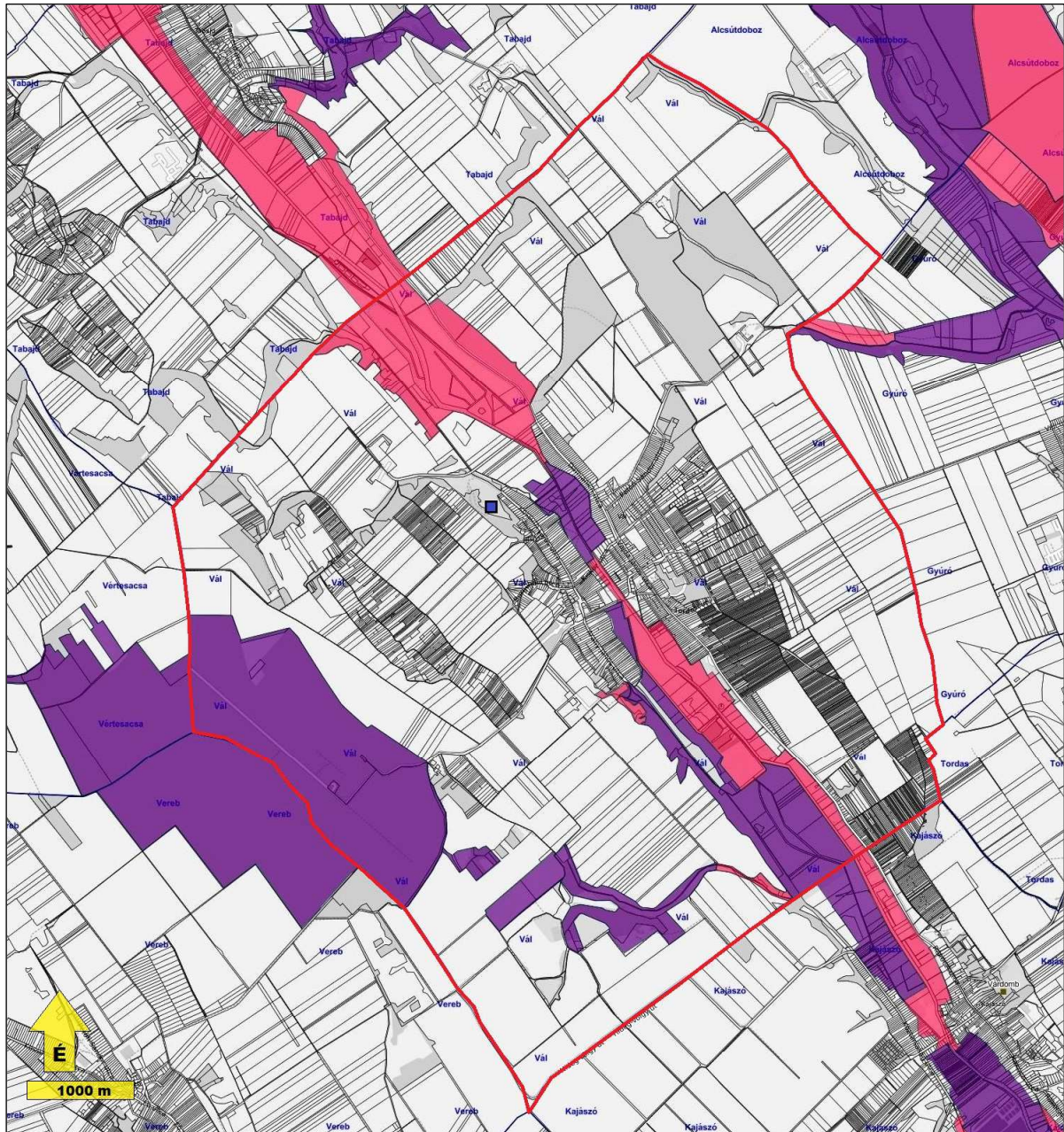
A település közigazgatási területén még nem történt meg az egyedi tájértékek kataszterezése, valamint azok országos rendszerbe történő feltöltése. Javasoljuk a település teljes közigazgatási területén az egyedi tájértékek számbavételét, kataszterezését! Egy szakmailag megfelelően összeállított egyedi tájérték kataszter segítségével a tájértékek állapota megőrizhető vagy javítható, a településen élők identitását növeli és idegenforgalmi vonzerővel is bírhat.

Országos Ökológiai Hálózattal való kapcsolat

Fogalom meghatározás: az 1996. évi LIII. – a természet védelméről szóló – törvény kimondja az ökológiai hálózat létrehozásának szükségességét. Az ökológiai hálózat a természeti,

természetközeli területek, valamint a védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak térbeli rendszere. A hálózat három elemre osztható: magterület, pufferterület és ökológiai folyosó.

A település közigazgatási területének mintegy ötöde az Országos Ökológiai Hálózathoz tartozó terület. A külterület Ny-i része (Antali-erdő, Görbefás-erdő), a Váli-völgy néhány jobb természetességű gyepfelülete és a kettő településrész közti gyeperdő mozaikok egy része magterület. A Váli-völgy rosszabb természetességi mutatójú gyepterületei és halastavai pedig az ökológiai folyosó részét képezik. A település és az Országos Ökológiai Hálózat elemeinek viszonyát a következő térképvázlattal ábrázoljuk (11. SZ. ÁBRA):

11. számú ábra: Váli Országos Ökológiai Hálózathoz tartozó elemeinek térképi ábrázolása
(FORRÁS: OKIR.HU)

Jelmagyarázat:

- vörös poligon..... Váli település közigazgatási területének határa
- lila felület Országos Ökológiai Hálózat – magterület
- halványvörös felület..... Országos Ökológiai Hálózat – ökológia folyosó

Az ökológiai hálózat magterületének övezete Magyarország és egyes kiemelt térségeinek tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont. A magterületek nem csak azokat a területeket foglalják magukba, ahol a természetközeli élőhelyek dominálnak, hanem más féltermészetes területek is beletartozhatnak, mint az összefüggő erdők és vízfelületek vagy az értékes mezőgazdasági tájegységek.

Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete Magyarország és egyes kiemelt térségeinek tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan területek – többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok – tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek – magterületek, puffertületek – közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.

Az ökoháló harmadik eleme (puffertületek) a település közigazgatási területén nem található meg. Vál Község területén a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által felügyelt tájhasználat folyik. Az Országos Ökológiai Hálózat területeit, illetve a település védett természeti értékeit (növény- és állatfajok) szintén a Nemzeti Park Igazgatóság szakemberei felügyelik.

4.3. A TERVEZÉSI TERÜLETEN FENNÁLLÓ KÖRNYEZETI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK LEÍRÁSA ÉS MINDEZEK VÁRHATÓ ALAKULÁSA, HA A TERV NEM VALÓSULNA MEG

A település az alábbi környezeti konfliktusokkal kell számolni:

- A vízellátó rendszer alapját képező kutak vízminősége folyamatos tisztítási technológiát igényel, a gyengébb vastalanítás miatt a vezetékálózatban lerakódott vas mennyisége magas, a vízellátó rendszer nyomásértékei egyes helyek nem megfelelő.
- A szennyvízelvezető rendszer szabad kapacitása mindösszesen 20–30 m³/d.
- A nagyintenzitású csapadékesemények során a talajerózió jelentős, így a csapadékvízlevezető rendszer gyorsan feliszapolódik, a Damjanich u. elöntés alá kerül.
- A Váli-víz medrének vízlevezető képességét folyamatosan fenn kell tartani, annak érdekében, hogy az egyre gyakrabban előfordul villámárvizek károkozás nélkül tudjanak levonulni.
- A tervezési terület jelentős része nitrátérzékeny.
- A belterületen áthaladó utak határérték feletti zajterhelést okoznak, így lakóterületek fejlesztése esetében erre tekintettel kell lenni.

A tervezett módosítások közül jelentős környezetterheléssel járó fejlesztés nem tervezett, gazdasági területfejlesztés csak 3 helyszínen esetében valósul meg döntően nem védendő környezetben – kivétel a 8. helyszínen tervezett településüzemeltetést biztosító létesítményi (Gip) terület. A szomszédos lakóingatlanok védelméről, zavarásának elkerüléséről gondoskodni kell.

A tervezett módosítások jelentős része a már kialakult területhasználatok lekötését, illetve meg nem valósult területmódosítások törlését, valamint jogszabályváltozásból származó módosításokat, továbbá a település turisztikai potenciáljának fejlesztését jelenti.

4.4. A TERV MEGVALÓSULÁSÁVAL KÖZVETLENÜL VAGY KÖZVETVE KÖRNYEZETI HATÁST KIVÁLTÓ TÉNYEZŐK

A szabályozási terv módosítása részben a jogszabályváltozásokból eredő megfelelést, másrészt a korábban terezett, de végre nem hajtott módosítások törlését jelenti. A módosítások további része a település turisztikai és gazdasági potenciálját növeli, valamint a település komfortjának

növelését. A tervezett módosítások környezeti hatásai nem számottevőek – tekintettel a már döntően kialakult területhasználatokra. A tervezett területhasználati módosítók az alábbi főbb kategóriákba sorolhatók:

- lakóterületi kijelölés megszüntetése és általános mezőgazdasági területté történő visszaminősítése (1. sz. helyszín),
- falusias lakóterület, vagy településközponti terület átminősítése közlekedési területté (2., 9., 10. és 11. sz. helyszín),
- általános mezőgazdasági terület falusias lakóterületté minősítése (3. sz. helyszín),
- árok területének (falusias lakóövezet) zöldterületté történő átminősítése (4. sz. helyszín),
- falusias lakóterület településközponti vegyes építési övezetbe sorolása (5., 7. sz. helyszín),
- korlátozott mezőgazdasági területek különleges beépítésre nem szánt rekreációs övezetbe történő átsorolása (6. sz. helyszín),
- falusias lakóterületből kereskedelmi és szolgáltató gazdasági építési övezet kialakítása (8. sz. helyszín),
- erdőterületből közúti közlekedési terület kiszabályozása (9. sz. helyszín),
- kertvárosi lakó helyett falusias lakó építési övezetbe kerülnek (11. sz. helyszín),
- különleges vásár és vízgazdálkodási övezetek közpark övezetbe kerülnek (12. sz. helyszín),
- általános mezőgazdasági terület átminősítése kereskedelmi és szolgáltató gazdasági építési övezetté (13. sz. helyszín),
- gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató övezet, illetve mezőgazdasági üzemi terület átminősítése turisztikai területté (14. és 15. sz. helyszín),
- zöldterület átminősítése településközponti vegyes területté (16. sz. helyszín),
- falusias lakóterület átminősítése vízgazdálkodási területté (17. sz. helyszín),
- Általános mezőgazdasági terület különleges beépítésre nem szánt borászati területbe sorolása (18. sz. helyszín)
- erdőterület átminősítése különleges beépítésre szánt mezőgazdasági üzemi területté (19. sz. helyszín),
- Kertes mezőgazdasági terület átminősítése beépítésre nem szánt turisztikai területté (20. sz. helyszín)
- erdőterületek jogszabály miatti változásai (21. sz. helyszín),
- kertes mezőgazdasági övezetek rendezése (22. sz. helyszín).

4.4.1. TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK KÖZVETLEN IGÉNYBEVÉTELE, VAGY KÖRNYEZETTERHELÉS

Az új tervezett területhasználati funkciók megjelenésével az alábbi környezet-igénybevételek, hatótényezők léphetnek fel tervezett területhasználatonként:

Lakóterületi kijelölés megszüntetése és általános mezőgazdasági területté történő visszaminősítése

Érintett módosítási helyszín: 1.

Várható hatótényezők: a tervezett módosítás meg nem valósult területfejlesztés miatt változás-törlésből ered, így környezetvédelmi szempontból nem releváns. Táj- és élővilág-védelmi szempontból a tervezett módosítás előnyös, mivel az évszázadok óta meglévő jellemző szántóföldi tájhasználat és a meglévő tájszerkezet megtartására irányul. Az intenzív szántóföldi természetésének számos terhelő ökológiai hatása ismert (pl. vegyszerezés miatt a rovarvilág elszegényedése stb.), azonban így az antropogén tájelemekkel terhelt lakóterület helyett biológiailag aktív termőföld marad meg, ami akár védett fajok élőhelye is lehet (pl. védett talajlakó rágcsálók, énekesmadarak fészkelő- és ragadozómadarak táplálkozóterülete stb.).

Falusias lakóterület, vagy településközponti terület átminősítése közlekedési területté

Érintett módosítási helyszínek: 2., 9., 10. és 11.

Várható hatótényezők: a járműközlekedés okozta levegő- és zajterheléssel, a burkolt felületek építése során jelentkező talajbolygatással, illetve a lefolyási viszonyok kisebb változása miatt a vizeket érő hatásokkal kell számolni. Az út felületek építése során a talaj komplex funkciója a burkolat alatt csökken, illetve talajbolygatás történik. Tekintettel az útfelületek nagyságára a hatás mértéke elviselhető.

Az út működése során a járművek légszennyezőanyag kibocsátása csekély mértékben okoz levegőminőség-változást, ennek mértéke – tekintettel a helyi kiszolgáló forgalomra – jelentősen alatta marad az egészségügyi határértéknek, így a hatás csekély mértékű. A járművek okozta zajterhelés ugyan jelentkezik, de ennek mértéke a terhelési határértékek alatt marad a várható forgalom nagysága miatt. Megfelelő kopóréteg építésével a közlekedési zaj alacsony szinten tartható.

Táj- és élővilágvédelmi szempontból jelentős változás nem várható, a módosítások belterületen, lakott területen belül történnek, illetve a tájszerkezet javítását, optimalizálását szolgálják.

Általános mezőgazdasági terület falusias lakóterületté minősítése

Érintett módosítási helyszín: 3.

Az ingatlan mérete alapján legfeljebb két lakóingatlan felépítése várható. Új lakóterület kialakításával az épületfűtés, illetve kapcsolódó gépjármű forgalom okozhat levegőterhelést. A korszerű épületek hőigénye legfeljebb 5–15 kW, a várható fűtési rendszer inkább hőszivattyús lesz, így az épületfűtés érdemi levegőterheléssel nem jár. A kapcsolódó gépjárműforgalom 2–5 szgk/nap, melynek kibocsátásai ugyancsak elhanyagolhatók.

Új épület építése miatt egy-kétszáz m²-en talajigénybevétel léphet fel, illetve a talaj komplex funkciója a továbbiakban csak a teherhordásra korlátozódik, ez elviselhető mértékű.

Új épület létesítése miatt kommunális vízigény, kb. 0,5 m³/nap léphet fel, ami a települési vízellátó hálózat számára nem jelent érdemi növekedést. A kommunális vízfelhasználás miatt kommunális szennyvízkibocsátás is jelentkezik. Az építési engedélyezési fázisban vizsgálni szükséges a keletkező szennyvíz közcsatornára vezetése, ha ez gazdaságosan nem megoldható, abban az esetben is legfeljebb zárt szennyvízgyűjtő tartály telepítése engedélyezhető. A szennyvíznövekedés mértéke nem jelentős.

A hulladékok esetében egy családra jellemző kommunális hulladék növekedés várható, amelyet a területi hulladék közszolgáltató kezelni tud. A hulladékmennyiség növekedése a települési összhulladék termeléshez viszonyítva elenyésző.

Zajterhelés az épületgépészeti elemekből, illetve a kapcsolódó gépjármű forgalomból származhat. Korszerű épületgépészeti elemek alkalmazásával, illetve körültekintő telepítéssel a szomszédos kertvárosias lakóövezet zajterhelése mérsékelhető. A kapcsolódó gépjárműforgalom néhány elhaladás/nap, így az ebből származó zajterhelés nem számottevő.

Táj- és élővilág-védelmi szempontból a tervezett módosítás irreleváns, jelentős változást nem indukál, kis területen valósul meg. A létesítmények a tájképben épített elemként, a település részeként jelennek majd meg, így a tájjelleg változatlan marad, a tájszerkezet pedig minimális mértékben változik, a beépített terület nem jelentős mértékben növekszik.

Árok területének (falusias lakóövezet) zöldterületté történő átminősítése

Érintett módosítási helyszín: 4.

Várható hatótényezők: A módosítás már kialakult és tartósan fennálló területhasználat jogi megfeleltetését szolgálja, azaz adminisztratív jellegű. Ennél fogva új hatások, terhelések nem várhatók, azaz a módosítás környezetvédelmi szempontból semleges hatású. Táj- és

élővilágvédelmi szempontból azonban kedvező, mivel így hosszú távon biztosítható a vízvezető árok funkciója, ökológiai viszonyai és a beépítés tiltása.

Falusias lakóterület településközponti vegyes építési övezetbe sorolása

Érintett módosítási helyszín: 5 és 7.

Várható hatótényezők: a tervezett módosítás már kialakult beépítéssel rendelkező településrészeket érint. Így a változtatás inkább adminisztratív jellegű. Tekintettel a már kialakult területhasználatra és beépítettségre a környezeti elemek igénybevétel területén csak kisebb növekedés várható az intenzívebb területhasználat miatt. A kommunális vízfelhasználás miatt kommunális szennyvízkibocsátás is jelentkezik. A keletkező szennyvizet kötelező a közcsatornába vezetni. Hulladékok esetében csekély mennyiségű növekedés várható a kommunális és háztartásihoz hasonló jellegű hulladékok terén, azonban a kialakult gyűjtési rendszer alkalmas a keletkező többlet gyűjtésére is. Zajterhelés az épületgépészeti elemekből, illetve a kapcsolódó gépjármű forgalomból származhat. Táj- és élővilág-védelmi szempontból a tervezett módosítás irreleváns, jelentős változást nem indukál, kis területen valósul meg. Összefoglalóan ezen módosítás környezeti hatásai semlegesek, tekintettel az igen csekély mértékű terhelésnövekedésre.

Korlátozott mezőgazdasági területek különleges beépítésre nem szánt rekreációs övezetbe történő átsorolása

Érintett módosítási helyszín: 6.

Várható hatótényezők: új rekreációs területhasználat kialakítása az emberi tevékenységek erősödését és jelenlétét generálják a módosítási helyszínen. A várható területhasználat – tekintettel arra, hogy új beépítésre kijelölt terület nem létesül – viszonylag alacsony intenzitású, azonban még így is várható lokális jellegű hatások. Levegőterhelés a várható látogatói járműforgalom kisebb mértékű levegőterhelést okozhat, mely a várható alacsony forgalom miatt elenyésző mértékű. A tervezett területhasználat kommunális célú vízfelhasználást generál, ami a települési hálózatról ki lehet szolgálni. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan gondoskodni kell a területet látogatók kommunális szennyvizének összegyűjtéséről és megfelelő elvezetéséről.

Tekintettel arra, hogy a módosítás helyszíni közvetlenül határos a Váli-vízzel, így az engedélyezhető tevékenységek semmilyen formában sem okozhatnak a felszíni víz minőségében szervesanyag- vagy egyéb szennyezőanyag terhelést. A hulladékok esetében kommunális hulladék termelés várható, amelyet a területi hulladék közszolgáltató kezelni tud, így ezen hatás minősítése semleges.

Zajterhelés a kapcsolódó gépjármű forgalomból származhat. A várható alacsony forgalmi terhelés következtében a zajterhelési határértékek nagy biztonsággal tarthatók, így a hatás semleges. Táj- és élővilág-védelmi szempontból a tervezett módosítás irreleváns, jelentős változást nem indukál, kis területen valósul meg.

Falusias lakóterületből kereskedelmi és szolgáltató gazdasági építési övezet kialakítása

Érintett módosítási helyszínek: 8.

Várható hatótényezők: a módosítási helyszín kiterjedése csekély, a jövőben területhasználat településüzemeltetési célokat szolgál. Új létesítmény és tevékenység esetében levegőszennyezés csak a kapcsolódó gépjármű forgalomból származik, figyelembe véve, hogy jelenleg az elektromos fűtési rendszerek üzemeltetése jelentősen gazdaságosabb, mint a tüzelőberendezéseké. A várható tevékenységek következtében állandó jellegű levegőigénybevétel nem várható. A kapcsolódó gépjárműforgalom intenzitása alacsony, néhány jármű/nap, így a levegőminőség változása elhanyagolható mértékű, legfeljebb az ingatlan területén mutatható ki.

A tevékenységhez várhatóan csak kommunális vízigeny lép fel, ennek mértéke 1 m³/d alatti. Így a tevékenységhez kapcsolódóan csak kommunális szennyvíz keletkezik, ennek elvezetése a

közcsatornahálózat irányába kell, hogy történjen. A tevékenység során a kommunális hulladékon kívül egyéb termelési és építési, bontási hulladékok keletkezésére is számítani kell, valamint speciális kezelést igénylő hulladékok is várhatók. Ezek jogszabályoknak megfelelő gyűjtéséről és további kezeléséről az ingatlanhasználónak gondoskodnia kell.

A tervezett tevékenység során újabb üzemi zajforrások működésére kell számítani, ezért a K-i irányban lévő lakóterület és a D-re lévő különleges turisztikai terület felé eső ingatlanhatárokon védő növényzóna telepítése vagy a meglévő faállomány megtartása javasolt. Amennyiben mégis új tevékenység engedélyezésére kerül sor, abban az esetben biztosítani kell, hogy a szomszédos védendő területeket se zavaró levegőterhelés, se zajterhelés ne érhesse.

Erdőterületből közúti közlekedési terület kiszabályozása – kastélyparkot érintő szabályozás

Érintett módosítási helyszín: 9.

Várható hatótényezők: a tervezett módosítás már meglévő, nem jelentős forgalmú kiszolgáló út jogszabályi megfeleltetését biztosítja. Amennyiben út felújítás/átépítés történik, az építés alatt a munkagépek légszennyezőanyag- és zajkibocsátása jelentkezik, illetve a talajmunkálatok okoznak talajigénybevételt, azonban ezen terhelése a munkák végén megszűnnek.

Az út használata során szintén légszennyezőanyag- és zajkibocsátás várható. A forgalom sehol sem haladja meg a pár tíz jármű/nap intenzitást, így sem a levegő esetében, sem a zaj esetében nem várható határérték feletti terhelés. Pormentes és korszerű kopóburkolatok építésével mind a levegőterhelés, mind a zajterhelés alacsonyabb szinten tartható.

Az út átépítésével vízigénybevételek nem jelentkeznek, azonban az újabb burkolt felületek a lefolyási viszonyokban okoznak kisebb módosulást, így a megfelelő csapadékvíz elvezetés és hordalékmegekötés fontos szerepet kap. Az út működése hulladékkeletkezéssel nem jár.

Tájszerkezet szempontjából változást nem jelent, a meglévő állapotot legalizálja. Biológiai inaktív új felszín nem jön létre, így táj- és élővilágvédelmi szempontból a változás irreleváns. A kialakult tájhasználatban nem várható változás. Az átsorolás miatt fakivágás nem várható. Az új területhasználat miatt javasolt az út mentén található meglévő fák, facsoportok védelmére nagyobb gondot fordítani.

Kertvárosi lakó helyett falusias lakó építési övezetbe kerülnek

Érintett módosítási helyszín 11.

Várható hatótényezők: a módosítás következtében lakóterületi funkcióváltás történik, amelyik magasabb fokú kísérő tevékenységek megvalósítására is lehetőséget ad. Viszont a módosítás egy már kialakult beépítéssel rendelkező terület hátsókerteres részét érinti, így a szabályozás elsősorban adminisztratív jellegű, új beépítésre szánt területkijelölés nem történik.

Ezen szempont alapján a környezeti elemeket újabb terhelés nem éri. Mégis fontosnak tartjuk, hogy a kertművelés során el kell kerülni a talaj túlzott tápanyagutánpótlását, elkerülve ezáltal a felszín alatti közeg túlzott nitrát terhelését, illetve a csapadékvíz által Váli-vízbe kerülő többlet szervesanyagterhelést.

Különleges vásár és vízgazdálkodási övezetek közpark övezetbe kerülnek

Érintett módosítási helyszín 12.

Várható hatótényezők: a tervezett módosítás alacsonyabb intenzitású területhasználatot jelent, mint az eredetileg tervezett területhasználat, így környezetvédelmi szempontból a terelések csökkenése várható. A Váli-víz közelsége miatt azonban a zöldterület fenntartási munkálatok során el kell kerülni, hogy a vízfolyásba szennyezőanyagok, illetve nitráatterhelést okozó anyagok kerüljenek. A várható hatások minősítése javító jellegűek.

Táj- és élővilágvédelmi szempontból a tervezett módosítás szintén előnyös, hiszen így megelőzhető a beépítés és a biológiai inaktív területek kialakulása. A Váli víz K-i partján már a jelenlegi állapot szerint is van a területnek közpark funkciója (játszószerek, padok, parkberendezési tárgyak stb.). A közpark kialakítása és üzemeltetése során nagy hangsúlyt kell

biztosítani a meglévő fák védelmére, új ültetés esetén pedig az őshonos lombhullató fajok alkalmazására.

Általános mezőgazdasági terület átminősítése kereskedelmi és szolgáltató gazdasági építési övezetté

Érintett módosítási helyszín: 13.

Várható hatótényezők: a kijelölt mezőgazdasági területen új területhasználat jelenik meg. Az új tevékenységek nem zavaró mértékű kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági tevékenységek lehetnek. A várható területhasználat következtében technológiai légszennyező források létesítése is lehetséges, illetve a kapcsolódó gépjármű forgalom légszennyezésével kell számolni. A légszennyezési kibocsátási határértékek betartása mellett egészségügyi határértéket túllépő levegőterhelés nem várható, a nem kiemelkedő várható forgalom mellett a levegőkörnyezet csekély mértékű terhelése ugyan fellép, de ez nem okoz határérték feletti levegőterhelést.

Új épületek építése miatt az alapozáskor talajbolygatás, illetve a talaj komplex funkcióinak csökkenése várható. Tekintettel a beépítés maximális mértékére ez a funkciócsökkenés elviselhető mértékű. Az engedélyezhető tevékenység sokrétűsége miatt a kommunális vízigények mellett technológiai vízfelhasználás is lehetséges. A várható vízigények a vízellátó hálózatról biztosítható, azonban a keletkező szennyvizek esetében szükséges vizsgálni a szennyvíztisztító telep szabad kapacitását. Technológiai szennyvizek esetében a közcsatornára bocsáthatóság feltételeit be kell tartani.

Hulladékok területén a kommunális hulladékon kívül egyéb termelési hulladékok keletkezésére is számítani kell, valamint speciális kezelést igénylő hulladékok is várhatók. Ezek megfelelő gyűjtését és elszállítását a jogszabályi feltételek mellett kell biztosítani, így a hatás semleges szinten tartható.

A tervezett tevékenység során újabb üzemi zajforrások működésére kell számítani. A telepítési helyszín szerencsés kiválasztásával a legközelebbi zajtól védendő terület mintegy 400 m távolságban van, ettől függetlenül a lakóterületek irányába a zajterhelési értékek teljesítését biztosítani kell. Körültekintő tervezéssel a védendő területek zajterhelése tovább csökkenthető, így a hatás kisebb, azaz elviselhető mértékű.

Gazdasági telephely létesítése során nagy hangsúlyt kell fektetni a telephely fásítására a telekhatárok mentén, illetve a belső területeken egyaránt, hogy az ipari-gazdasági hasznosítású ingatlanok tájképben való megjelenése kedvező legyen.

Gazdasági, kereskedelmi, szolgáltató övezet, illetve mezőgazdasági üzemi terület átminősítése turisztikai területté

Érintett módosítási helyszínek: 14. és 15.

Várható hatótényezők: a módosítás a tervezettnél jóval alacsonyabb környezetterhelést jelent, azonban a környezetterhelés így is várható. Ezek fajtái és mértékük azonosak a 6. helyszín esetében jelzett rekreációs terület esetében becsült hatótényezőkkel.

Pogányvár – ex lege földvárként – országos jelentőségű védett természeti értéknek minősül, így minden ide vonatkozó tervezett építési tevékenységet a környezetvédelmi hatósággal és az illetékes Duna–Ipoly Nemzeti Parkkal le kell egyeztetni, és az általuk megfogalmazott követelmények szerint kell létesíteni és üzemeltetni.

Zöldterület átminősítése településközponti vegyes területté

Érintett módosítási helyszín: 16.

Várható hatótényezők: új településközponti terület kialakításával az új építésű épületek fűtése, illetve kapcsolódó gépjármű forgalom okozhat levegőterhelést. A korszerű épületek hőigénye legfeljebb 5–15 kW, a várható fűtési rendszer inkább hőszivattyús lesz, így az épületfűtés érdemi levegőterheléssel nem jár, a hatás semleges. A kapcsolódó gépjárműforgalom néhány tíz szgk/nap, melynek kibocsátásai ugyancsak elhanyagolhatók, így határérték feletti levegőszennyezés nem lép fel.

Új épületek építése miatt két-háromszáz m²-en talajigénybevétel léphet fel, illetve a talaj komplex funkciója a továbbiakban csak a teherhordásra korlátozódik, ez elviselhető mértékű. Új épületek létesítése miatt kommunális vízigény, kb. 1–1,5 m³/nap léphet fel, ami a települési vízellátó hálózat számára nem jelent érdemi növekedést. A kommunális vízfelhasználás miatt kommunális szennyvízkibocsátás is jelentkezik, a keletkező szennyvizet közcatornába kell vezetni. A szennyvíznövekedés mértéke nem jelentős, így a hatás minősítése semleges.

A hulladékok esetében egy családra jellemző kommunális hulladék növekedés várható, amelyet a területi hulladék közszolgáltató kezelni tud. A hulladékmennyiség növekedése a települési összhulladék termeléshez viszonyítva elenyésző.

Zajterhelés az épületgépészeti elemekből, illetve a kapcsolódó gépjármű forgalomból származhat. Korszerű épületgépészeti elemek alkalmazásával, illetve körültekintő telepítéssel a szomszédos kertvárosias lakóövezet zajterhelése mérsékelhető. A kapcsolódó gépjárműforgalom néhány elhaladás/nap, így az ebből származó zajterhelés nem számottevő.

Táj- és élővilág-védelmi szempontból a tervezett módosítás irreleváns, jelentős változást nem indukál, bel- és lakott területen belül, kis felületen valósul meg. A létesítmények a tájképben épített elemként, a település részeként jelennek majd meg, így a tájjelleg változatlan marad, a tájszerkezet pedig minimális mértékben változik, a beépített terület növekszik.

Falusias lakóterület átminősítése vízgazdálkodási területté

Érintett módosítási helyszín: 17.

A tervezett módosítás környezetvédelmi szempontból kedvezőbb, alacsonyabb területhasználati aktivitást jelent. A felszíni vizek nitráatterhelésének csökkentése kiemelkedő szempont.

Általános mezőgazdasági terület különleges beépítésre nem szánt borászati területbe sorolása

Érintett módosítási helyszínek: 20.

Várható hatótényezők: A beépítésre nem szánt borászat terület kialakításával vendéglátó egységek, lakóépület és a borkészítést kiszolgáló tároló és előállító funkciók létesülnek. Az új építésű épületek fűtése, illetve kapcsolódó gépjármű forgalom okozhat levegőterhelést. A korszerű épületek hőigénye legfeljebb 5–15 kW, a várható fűtési rendszer inkább hőszivattyús lesz, így az épületfűtés érdemi levegőterheléssel nem jár, a hatás semleges. A kapcsolódó gépjárműforgalom néhány tíz szgk/nap, melynek kibocsátásai ugyancsak elhanyagolhatók, így határérték feletti levegőszennyezés nem lép fel.

Új épületek építése miatt három-négyezer m²-en talajigénybevétel léphet fel, illetve a talaj komplex funkciója a továbbiakban csak a teherhordásra korlátozódik, ez elviselhető mértékű.

Új épületek létesítése miatt kommunális vízigény, kb. 1–1,5 m³/nap léphet fel, ami a települési vízellátó hálózat számára nem jelent érdemi növekedést. A kommunális vízfelhasználás miatt kommunális szennyvízkibocsátás is jelentkezik, a keletkező szennyvizet közcatornába kell vezetni. Az építési engedélyezési fázisban vizsgálni szükséges a keletkező szennyvíz közcatornára vezetése, ha ez gazdaságosan nem megoldható, abban az esetben is legfeljebb zárt szennyvízgyűjtő tartály telepítése engedélyezhető. A szennyvíznövekedés mértéke nem jelentős, így a hatás minősítése semleges.

A hulladékok esetében egy családra jellemző kommunális hulladék növekedés várható, amelyet a területi hulladék közszolgáltató kezelni tud. A hulladékmennyiség növekedése a települési összhulladék termeléshez viszonyítva elenyésző.

Zajterhelés az épületgépészeti elemekből, illetve a kapcsolódó gépjármű forgalomból származhat. Korszerű épületgépészeti elemek alkalmazásával, illetve körültekintő telepítéssel a szomszédos kertvárosias lakóövezet zajterhelése mérsékelhető. A kapcsolódó gépjárműforgalom néhány elhaladás/nap, így az ebből származó zajterhelés nem számottevő.

Táj- és élővilág-védelmi szempontból a tervezett módosítás irreleváns, jelentős változást nem indukál, kis területen valósul meg. A létesítmények a tájképben épített elemként, a település

részeként jelennek majd meg, így a tájjelleg változatlan marad, a tájszerkezet pedig minimális mértékben változik, a beépített terület csekély mértékben növekszik.

Erdőterület átminősítése különleges beépítésre szánt mezőgazdasági üzemi területté

Érintett módosítási helyszín: 19.

Várható hatótényezők: a módosítás a már kialakult területhasználatot követi, illetve az ingatlanhatárokkal egyező szabályozási vonalalt teremti meg. Ennélfogva a már fennálló környezetterhelések mellett újabb terhelés már nem várható. Ebből a szempontból a tervezett módosítás nem releváns, a hatások minősítése semleges, legfeljebb elviselhető.

Kertes mezőgazdasági terület átminősítése beépítésre nem szánt turisztikai övezetté

Érintett módosítási helyszín: 20.

Várható hatótényezők: új turisztikai terület kialakításával szállításépületek létesítése is várható. Az új építésű épületek fűtése, illetve kapcsolódó gépjármű forgalom okozhat levegőterhelést. A korszerű épületek hőigénye legfeljebb 5–15 kW, a várható fűtési rendszer inkább hőszivattyús lesz, így az épületfűtés érdemi levegőterheléssel nem jár, a hatás semleges. A kapcsolódó gépjárműforgalom néhány tíz szgk/nap, melynek kibocsátásai ugyancsak elhanyagolhatók, így határérték feletti levegőszennyezés nem lép fel.

Új épületek építése miatt három-négyszáz m²-en talajigénybevétel léphet fel, illetve a talaj komplex funkciója a továbbiakban csak a teherhordásra korlátozódik, ez elviselhető mértékű.

Új épületek létesítése miatt kommunális vízigény, kb. 1–1,5 m³/nap léphet fel, ami a települési vízellátó hálózat számára nem jelent érdemi növekedést. A kommunális vízfelhasználás miatt kommunális szennyvízkibocsátás is jelentkezik, a keletkező szennyvizet közsatornába kell vezetni. A szennyvíznövekedés mértéke nem jelentős, így a hatás minősítése semleges.

A hulladékok esetében egy családra jellemző kommunális hulladék növekedés várható, amelyet a területi hulladék közszolgáltató kezelni tud. A hulladékmennyiség növekedése a települési összhulladék termeléshez viszonyítva elenyésző.

Zajterhelés az épületgépészeti elemekből, illetve a kapcsolódó gépjármű forgalomból származhat. Korszerű épületgépészeti elemek alkalmazásával, illetve körültekintő telepítéssel a szomszédos kertvárosias lakóövezet zajterhelése mérsékelhető. A kapcsolódó gépjárműforgalom néhány elhaladás/nap, így az ebből származó zajterhelés nem számottevő.

Táj- és élővilág-védelmi szempontból a tervezett módosítás irreleváns, jelentős változást nem indukál, kis területen valósul meg. A létesítmények a tájképben épített elemként, a település részeként jelennek majd meg, így a tájjelleg változatlan marad, a tájszerkezet pedig minimális mértékben változik, a beépített terület növekszik.

Erdőterületek jogszabály miatti változásai

Érintett módosítási helyszínek: 21.

Várható hatótényezők: a tervezett módosítás a már kialakult területhasználatot tükrözi, illetve a megyei rendezési tervvel való összhangot szolgálja. A területhasználatban, annak intenzitásában változás nem lesz, így a módosítások környezetvédelmi szempontból nem relevánsak. Tájképvédelmi- és élővilágvédelmi szempontból egyaránt előnyös, hogy a már kialakult területfelhasználás nem változik és a tájrészlet erdők és mezőgazdasági területek (szántók, gyepek) által dominált mozaikos jellegű tájhasználat a változatlan formában megmarad.

Kertes mezőgazdasági övezetek rendezése

Érintett módosítási helyszínek: 22.

Várható hatótényezők: a módosítás elsősorban adminisztratív jellegű, a területhasználat már kialakult, így a változtatás a jogi megfelelést szolgálja. A módosítás környezetvédelmi szempontból nem releváns.

4.4.2. A MÓDOSÍTÁS KÖVETKEZTÉBEN FELLÉPŐ TÁRSADALMI, GAZDASÁGI FOLYAMATOK, AMELYEK KÖZVETETT MÓDON KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNNYEL JÁRhatnak

A bemutatott módosítások legfontosabb összetevői a jogszabályváltozásból eredő megfelelés biztosítása, valamint a település turisztikai és kisebb mértékben gazdasági potenciáljának fejlesztése. További összetevője települési komfort fokozása településközpontok, illetve településüzemeltetési feladatokat kiszolgáló gazdasági terület kialakítása.

Olyan területhasználati módosítás nem tervezett, ami intenzív igénybevételekkel járna. A csekély területi kiterjedésű gazdasági területek, illetve lakóterület fejlesztés legfeljebb egy-két ingatlan esetében jelent újabb környezetigénybevételeket, azonban ezek mértéke alacsony, a már kialakult terhelések mellett elhanyagolható mértékű helyi hatások léphetnek fel.

4.5. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA ESETÉN VÁRható, A KÖRNYEZETET ÉRő HATÁSOK, KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK ELőREJELZÉSE

A 4.4.1. fejezetben bemutatásra kerültek a tervezett módosítások következtében fellépő hatótényezők, azokat ott részletesen elemeztük. A településen húsznál több pontban, területen történik változás, de ezek csupán kis felületeket érintenek, hatásuk lokális jellegű, a táj- és településképben lényeges változást nem indukálnak. A terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzését, az egyes területekre jellemző ismérveket szintén a 4.4.1. fejezetben részleteztük.

* * *

Összefoglalóan a tervezett módosítások kisebb mértékű településfejlesztést – turisztikai területek, gazdasági és településközponti, illetve lakóterület – foglalnak magukban, illetve a jogszabályi megfelelést és a már kialakult területhasználatok szabályozására terjednek ki. A várható környezeti hatások alacsonyak, a várható csekély hatások hatásterülete lokális minden esetben az érintett ingatlan területén belül, vagy azok szűkebb környezetében maradnak.

5. A TERV MEGVALÓSÍTÁSA KÖVETKEZTÉBEN VÁRhatóan FELLÉPő KÖRNYEZETRE KÁROS HATÁSOK ELKERÜLÉSÉRE, CSÖKKENTÉSÉRE VAGY ELLENTÉTELEZÉSÉRE, MONITORINGOZÁSÁRA VONATKOZÓ JAVASLATOK

Az előző fejezetekben bemutatottak alapján a tervezett módosítások megvalósítása nem jár jelentős környezeti hatásokkal. A tervezett módosítások kisebb volumenű településfejlesztést jelentenek, illetve adminisztratív jellegűek. A legtöbb módosítás környezetvédelmi szempontból nem releváns, ténylegesen új területhasználatok esetében a várható hatások elhanyagolható mértékűek, hatásterületek csak az érintett ingatlanok közvetlen környezetében, vagy még ott sem érzékelhetők.

5.1. A VÁRható HATÁSOK CSÖKKENTÉSE ÉRDEKÉBEN JAVASOLT INTÉZKEDÉSEK

Levegőminőség-védelem

- Gazdasági jellegű területek esetében légszennyező források működtetése csak levegővédelmi engedélyeztetést követően lehetséges.
- Új épületek fűtési rendszerének tervezésekor javasoljuk megújuló energiaforrásokra, vagy elektromos energián alapuló rendszerek tervezését.
- Új közeledési felületek létesítése esetében javasoljuk pormentes szilárd burkolat építését.

Talajvédelem

- Talajvédelem szempontjából a humusz védelme kiemelkedő. Mind az új közlekedési terület, mind az lakóterület kialakítása esetében javasoljuk a felső humuszan gazdag talajréteg elkülönített kezelését/gyűjtését és újbóli fedőréteggként történő felhasználását.
- A talajerózió csökkentése érdekében a megfelelő csapadékvíz elvezetés megoldása fontos.
- Mezőgazdasági, kertművelési, területfenntartási tevékenységek esetében a talaj körültekintő tápanyag utánpótlásával el kell kerülni a talaj túlzott szervesanyag terhelését, illetve a tápanyagok felszíni vizekbe mosódását.

Vizek védelme

- Új létesítmények telepítése esetén a keletkező kommunális szennyvizet kötelező a közcsatornába vezetni, zárt szennyvízgyűjtő létesítése nem javasolt, csak rendkívüli esetben engedélyezhető.
- A közlekedési területekről a csapadékvíz lehetőség szerint szilárd burkolatú folyókákkal, árkokkal kell elvezetni.
- A területen csak tiszta (tetőkről) összegyűjtött csapadékvíz szikkasztható el, közlekedési felületekről a csapadékvíz el kell vezetni felszíni befogadóba.
- Az egykori hulladéklerakó területén csak olyan tevékenység engedélyezhető, amely az épített rekultivációs rétegrend épségét nem veszélyezteti.
- A Váli-vízzel szomszédos, vagy közeli területeken végzett tevékenységek esetében körültekintő tápanyag utánpótlásával el kell kerülni a talaj túlzott szervesanyag terhelését, illetve a tápanyagok felszíni vizekbe mosódását.

Hulladékgazdálkodás

- Építési tevékenység esetében a keletkező építési/bontási hulladékokat csak hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező vállalkozásnak lehet átadni.
- Az építési, bontási hulladékok esetében javasoljuk olyan hulladékkezelő előnyben részesítését, aki a hulladékok hasznosítását végzi a lerakással történő ártalmatlanítás helyett.
- Az újonnan létesülő lakóingatlanok esetében a kommunális hulladék elszállítására kötelező közszolgáltatási szerződést kötni.
- A tevékenységek során keletkező egyéb hulladékokat munkahelyi gyűjtőhelyen kell gyűjteni, azokat nyilvántartásba kell venni, illetve a keletkezett mennyiségekről éves bevallást kell benyújtani a környezetvédelmi hatóság felé, amennyiben a keletkező hulladékok mennyisége eléri bevallási küszöbértéket.
- A hulladékok elszállítására csak a szükséges hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező vállalkozással lehet szerződést kötni.
- Munkahelyi gyűjtőhelyen tárolt hulladékokat legalább félévenként ki kell szállíttatni.
- A munkahelyi gyűjtőhelyet csak olyan módon lehet kialakítani, hogy veszélyes anyag még havária helyzetben se juthasson ki környezetbe.
- Veszélyes hulladék tárolására nyitott téren létesítendő üzemi gyűjtőhely nem építhető, a veszélyes hulladékok tárolása csak épületen belül, belső téren lehetséges.

Zaj- és rezgésvédelem

- Mind az építési, mind az egyéb tevékenységeket úgy kell végezni, hogy a zajtól védendő létesítményeket határérték feletti zajterhelés ne érhesse.
- Körültekintő tervezéssel optimalizálni kell a munkagépek/szállítójárművek mozgását, azt a lehető legalacsonyabb szinten kell tartani.

- Körültekintő tervezéssel biztosítani kell, hogy a zajforrások a védendő területektől a lehető legnagyobb távolságban helyezkedjenek el.

Élővilágvédelem és tájvédelem

A tervezett, illetve javasolt, a településrendezési változások során várható beruházások, fejlesztések révén bekövetkező kedvezőtlen hatások enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgáló további intézkedések a következők:

Élővilágvédelem:

- kizárólag nappali, természetes fénynél végzett munkavégzés
- csapadékmentes időben a kiporzás hatásának csökkentése miatt a szállítóutak és a munkaterületek locsolása
- építési terület minimalizálása, építés közbeni lehatárolása
- a tervezett létesítmények parkosítása során kizárólag őshonos lombhullató fafajok alkalmazása javasolt; az ingatlanhatárok mellé ültetett kétszintes (fák+cserjék) növényállomány mellett az ingatlanok belső területein ligetes telepítés megvalósítása szükséges
- közműfejlesztés esetén minél gyorsabb árokásás, vezetékfektetés és a munkaárok visszatemetése
- az ökológiai és esztétikai szempontból értékes fasorokat javasolt megőrizni, a szakaszos, hiányos fasorokat pedig kiegészíteni szükséges
- vonalas létesítmények (utak, csatornák, mezsgyék) fásítása javasolt
- településképi és tájökölógiai szempontból (madárpusztulás) a frekventált területeken (pl. településközpont, zöldterületek stb.) a légvezetékek földkábelre történő cseréje javasolt
- az elhanyagolt, rendezetlen, nem kellően fenntartott, gyomos ingatlanok rendezése hatósági eszközökkel (felszólítás, bírságolás stb.), melyek településképi, közbiztonsági és ökológiai szempontból (gyomfertőzési góccok) egyaránt rendkívül károsok

Tájvédelem:

- a tájrészlet erdők és mezőgazdasági területek (szántók, gyepek) által dominált mozaikos jellegű tájhasználatának változatlan formában történő megtartása
- a templom- és temetőkeretek, intézménykeretek és közcélú települési zöldterületek jó állapotban történő megőrzése, faállományának védelme
- intézménykeretekben az árnyékot biztosító nagy lombtömegű fák hosszú távú megőrzése, illetve – előregedés és/vagy balesetveszély miatti kivágásuk esetén – folyamatos pótlása
- törekedni kell a meglévő növényállományból kiszűrni az allergén és agresszíven terjedő invazív fajokat (fehér akác, bálványfa tb.), új növény telepítésénél honos, nem allergizáló növényfajokat kell választani.
- javaslatunk szerint érdemes egy „Tiszta udvar – rendes ház” mozgalmat indítani (helyi egyesület vagy önkormányzat szervezésével, illetve gondnokságával), jutalmazni a rendezett ingatlanokat (intézmények és magáningatlanok szintjén egyaránt)
- ezzel összefüggően a település virágosítási, parkosítási mozgalmának elindítása, mely a településképre szintén jótékony hatást gyakorol
- díszes, attraktív településkapuk kialakítása a községen átvezető közutak bevezető szakaszán
- kerülendő a túlevelű örökzöldek domináns ültetése, mert vizuálisan és funkcionálisan is áthatolhatatlan falat képeznek idősebb korokra, inkább zavaró hatást keltenek, mint díszítik, kiemelik az adott utcarészt
- települési- és tájfásításhoz közepes vagy nagy lombkoronájú, őshonos, lombhullató fajok alkalmazása javasolt, az allergén vagy invazív fajok, illetve az örökzöldek alkalmazását kerüljük
- a külterület egyes pontjain, főleg a településszéli területeken az illegális hulladéklerakások felszámolása

- Vál közigazgatási területén több egyedi tájérték is fellelhető, de még nem készült egyedi tájérték kataszter. Javasoljuk a település teljes közigazgatási területén az egyedi tájértékek kataszterezését, számba venni, dokumentálni, megőrzésüket és/vagy felújításukat biztosítani, esetleg egy helyi kiadványban a település lakosságával, illetve az idegenforgalom résztvevőivel megismertetni! Egy szakmailag megfelelően összeállított egyedi tájérték kataszter segítségével a tájértékek állapota megőrizhető vagy javítható, a településen élők identitását növeli és idegenforgalmi vonzerővel is bírhat
- a tervezett módosítás után épülő építmények létesítésének és üzemeltetésének részletes hatásait már a kész építési engedélyezési tervek ismeretében szükséges vizsgálni. A tervezéskor nagyon fontos a tájvédelem követelményeinek való megfelelés, a térség szín- és formavilágához történő igazodás; az építmények funkciói csak a tervezett funkciókat, célokat szolgálhatják. A 14. sz. módosítással érintett Pogányvár esetében a tervezési fázisban ajánlott a tájvédelem követelményeinek való megfelelés érdekében a Duna–Ipoly Nemzeti Parkkal és a természetvédelmi hatósággal történő folyamatos egyeztetés, konzultáció.

5.2. MONITORING JAVASLATOK

A tervben a kijelölt fejlesztések, területhasználati módosítások elhanyagolható, illetve csekély környezeti hatásokkal járnak/járhatnak. A várható hatások kiterjedése leginkább az érintett ingatlanok területén belül maradnak, vagy csak csekély mértékben lépik túl az ingatlanhatárokat. A bekövetkező hatások megfigyelése érdekében az alábbi javaslatokat tesszük:

- A tervben foglaltak környezeti hatások rendszeres felülvizsgálata javasolt legalább 5 évente.
- A terv következő felülvizsgálatának elvégzése során javasolt kitérni a korábban jóváhagyott tervben foglaltak hatására, az azóta bekövetkezett változásokra.

6. KÖZÉRTHETŐ ÖSSZEFOGLALÓ

A tervezett módosítások részben településfejlesztési módosításokat, különösen a turisztikai és gazdasági potenciál fejlesztését, valamint a település komfortfokozatát növelő településközponti területek, illetve rekreációs terület kialakítását tűzték ki célul. ezen fő célok mellett a jogi megfelelést, illetve a már kialakult területhasználatokat szabályozó módosítások is a tervbe kerültek.

A módosítások következtében fellépő környezetterhelések alacsony szintűek, lokális hatásúak, így elhanyagolható, vagy legfeljebb csekély mértékűek. Az elvégzett környezetértékelés alapján a tervezett módosítások jelentős környezeti hatásokkal nem járnak, körültekintő tervezéssel, üzemeltetéssel a környezet hatások tovább mérsékelhetők. A települési terv időszakos felülvizsgálata alatt ezen módosítás hatásait is vizsgálni, felülvizsgálni szükséges.

Balatonfüred–Székesfehérvár, 2024. február